

Příspěvek ke květeně Mostecka a Litvínovska (severozápadní Čechy) IV

Contribution to the flora of the Most and Litvínov regions (northwestern Bohemia) IV

Vít Joza

Oblastní muzeum a galerie v Mostě, Čsl. armády 1360, CZ-434 01 Most;
e-mail: vjoza77@gmail.com, joza.v@omgm.cz

Abstract: The fourth contribution to the flora of the Most and Litvínov regions presents findings of vascular plant taxa occurring in the Krušné hory Mts. and the Most basin in northwestern Bohemia. It contains floristic data of phytogeographically significant (*Carex bohemica*, *Luzula sylvatica*) or endangered taxa (*Allium ursinum*, *Cyperus fuscus*, *Serratula tinctoria*) of this region. Moreover, another findings of particular significant or disregarded taxa in the study area or, also, in the entire northwestern Bohemia are presented. These are *Lathyrus tuberosus*, *Libanotis pyrenaica* (= *Seseli libanotis*), *Onopordum acanthium*, *Rumex maritimus* and *Spergula arvensis*. Furthermore, this paper contains data and comments on rarely recorded neophytes (*Aesculus ×carnea*, *Ajuga reptans* ‘Atropurpurea’, *Buddleja davidii*, *Senecio inaequidens* and *Telekia speciosa*).

The findings of ornamental lungwort from the species complex *Pulmonaria officinalis* agg. are also very remarkable. Usually it has been planted for a long time in urban areas and villages in the Krušné hory Mts. and in adjacent areas. It frequently escapes from cultivation. The semi-green perennial species has broad leaves freely spotted with conspicuous white and also pink to blue flowers. It is pretty successful as invasive plant in the study area. Although this taxon has been traditionally reported as *Pulmonaria saccharata* Mill., this taxonomic ranking is doubtful and confusing. This taxonomically problematic species requires further research.

In total, 16 of vascular plant taxa are found and discussed in detail with valuable comments. The series of these contributions will continue depending on the floristics progress in the northwestern Bohemia.

Keywords: vascular plants, ornamental plants, endangered species, northwestern Bohemia, Czech Republic, České středohoří Mts., Krušné hory Mts., Most basin, invasive plants, naturalization, floristics

Úvod

Pokračující soustavný průzkum květeny Mostecka a Litvínovska přinesl další údaje o fytogeograficky významných, regionálně vzácných, významných invazních a přehlížených taxonech cévnatých rostlin. V návaznosti na první, druhý a třetí příspěvek série o květeně tohoto regionu v severozápadních Čechách (JOZA 2017, 2018, 2020), který je botaniky dosud poněkud opomíjen, zde publikuji další floristické nálezy. Údaje v tomto příspěvku pocházejí z botanických exkurzí uskutečněných v letech 2018–2022. Doplnují je starší originální, dosud nepublikovaná data. Na několika z nich se podíleli také níže citovaní kolegové. Přál bych si, aby tato série příspěvků podnítila další, pokud možno komplexní průzkum zdejší květeny.

Metodika

K jednotlivým floristickým údajům jsou uvedeny náleзовé okolnosti. Zvlášt' významné nálezy jsou komentovány především ve fyto geografickém a historickém kontextu, případně z pohledu ochrany přírody. Jednotlivé lokality u téhož taxonu jsou odděleny tečkou a pomlčkou. Pro doplnění a komentování floristických nálezů byly využity veřejné soubory dat (PLADIAS 2022, cf. etiam WILD et al. 2019, CHYTRÝ et al. 2021; FLORAWEB 2022, AOPK ČR 2022). Vymezení území přibližně odpovídá správnímu okresu Most. Nomenklatura byla převzata ze Seznamu cévnatých rostlin květeny České republiky (DANIHELKA et al. 2012), v odůvodněných případech pak z databáze k mezinárodnímu projektu The World Flora Online (WORLD FLORA ONLINE 2022), který v nedávné době nahradil předchozí projekt The Plant List (THE PLANT LIST 2013). Kvůli mnoha nomenklatorickým změnám, k nimž v současnosti běžně dochází, jsou přesto uvedena plná jména taxonů.

Každý taxon je ohodnocen podle aktuálního právně závazného ochrannářského statusu v České republice (ANONYMUS 2013), dále jsou připojeny stupně ohrožení podle aktuální a předposlední verze Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (GRULICH 2012, 2017). Doplnjuje je status z nového červeného seznamu cévnatých rostlin Ústeckého kraje (ONDRÁČEK ed. 2019). Lokality jsou řazeny, pokud možno, od severu k jihu a od západu k východu. Pokud bylo možné zjistit souřadnice lokality v systému WGS84 a nadmořskou výšku, jsou tyto údaje uvedeny. Zařazení do fyto geografických okresů, resp. podokresů odpovídá Květeně České republiky (SKALICKÝ 1988). Příslušný dělený kvadrant (mapovací pole) středoevropského síťového mapování (¼ CEBA, cf. EHRENDORFER & HAMANN 1965) byl zjištěn v aplikaci MapoMat (<https://webgis.nature.cz/mapomat/>). Zkratky herbářových sbírek, kde jsou uloženy dokladové exempláře, jsou uvedeny podle databáze Index Herbariorum (THIERS 2022). Doplnující údaje jsou v hranatých závorkách.

Přehled použitých zkratk:

stupně ohrožení:

podle předposlední verze Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (GRULICH 2012)

- C3 = taxon ohrožený
- C4a = taxon vzácnější, vyžadující další pozornost – méně ohrožený

podle aktuálního Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (GRULICH 2017)

- LC = taxon málo dotčený (least concern)
- NT = taxon téměř ohrožený (near threatened)
- NA = taxon nevhodný pro hodnocení (not applicable)

podle červeného seznamu květeny Ústeckého kraje (ONDRÁČEK ed. 2019)

- regC2 = taxon silně ohrožený v Ústeckém kraji
- regC3 = taxon ohrožený v Ústeckém kraji
- regC4a = taxon vzácnější v Ústeckém kraji, vyžadující další pozornost – méně ohrožený

Stupně ohrožení jsou řazeny podle schématu:

<i>Cyperus fuscus</i> (šáchor hnědý) [-, C3, NT, regC3]
vyhláška č. 395/1992 Sb.
Červený seznam ČR 2012
Červený seznam ČR 2017
červený seznam Ústeckého kraje 2019

další použité zkratky:

cf.	= confer (srovnej)
č. p.	= (dům) číslo popisné
č. ev.	= (dům) číslo evidenční
č. or.	= (dům) číslo orientační
ex.	= exemplář(ů), rostlin(a)
ul.	= ulice
ž. st.	= železniční stanice
[†]	= (před názvem lokality) zaniklá lokalita

Údaje o zeměpisném směru jsou uváděny běžnými zkratkami.

Přehled zjištěných taxonů a komentáře

Aesculus ×carnea Hayne¹ (= *Ae. hippocastanum* L. × *Ae. pavia* L., jírovec plet'ový) [-, -, NA, -]

4a. Loun. střed., 5447d: **Most:** městský park na jv. úpatí vrchu Hněvín (+ 407), 0,5 km jv. vrcholové rozhledny, mezi severními konci ulic Čsl. armády a U města Chersonu, v živém plotu s. od budovy oblastního muzea, 50°31'5.01"N, 13°38'20.70"E, 243 m n. m., 1 zplnělý mladý víceletý stromek více než 1 m vysoký, dosud sterilní; o 25 m výše je v parku pěstovaný 1 středně starý a každoročně plodný strom, nedaleko pak ještě 1 další (leg. V. Joza 19.V.2021 MOST).

Jírovec plet'ový (*Aesculus ×carnea*) je taxon nejasného původu. Snad jde o křížence u nás běžně rostoucího balkánského jírovce maďalu (*Ae. hippocastanum*) a severoamerického červenokvětého jírovce pavie (*Ae. pavia*) (cf. TREES AND SHRUBS ONLINE 2022), pěstovaného u nás velmi vzácně a v podstatě pouze sbírkově. Ve střední Evropě je znám již přes dvě stovky let (F. G. Hayne in GUIMPEL et al. 1820: 25–27 et tab. 22). Již po desítky let patří k oblíbeným a velmi často pěstovaným okrasným dřevinám v celé České republice. Najdeme jej především v intravilánech měst jako alejový strom i jako parkovou solitéru. Nápadný je zejména v době květu na sklonku jara, kdy bohatě kvete výraznými masově červenými květy.

V České republice je jírovec plet'ový v současnosti považován za občasně zplaňující (casual neophyte) taxon (DANIHELKA et al. 2012), nicméně konkrétní údaje o takových případech jsou zcela ojedinělé (cf. PLADIAS 2022).

---

¹ Dosud vžitě jméno taxonu *Aesculus ×carnea* zřejmě použil před Haynem již o čtyři roky dříve C. L. Ph. Zeyher (Verz. Saemm. Gewaech. Schwezingen, 1818 sec. POWO 2022). Pravděpodobně dojde časem ke změně priority téhož jména taxonu.

První zplanění v České republice je uváděno ze Semil (V. Jehlík 1964 ex PYŠEK et al. 2002: 183)². Ze severozápadních Čech nebylo spontánní zplanění pravděpodobně dosud známo. Nález několikaletého stromku v extenzivně udržovaném parku na okraji města Most byl náhodný. Tím spíše by bylo třeba věnovat pozornost podobným lokalitám (nejen) v severozápadních Čechách.

***Ajuga reptans* L. ‘Atropurpurea’** (zběhovec plazivý, skupina červenolistých kultivarů) [-, -, NA, -]

2a. Žatec. Poohří, 5547d: **Koporeč**: mírně podmáčený občas sečený trávník v horní části návsi, západně návěsního rybníčku mezi domem č. p. 28 a zemědělskou budovou č. p. 25, 50°26'36.68"N, 13°37'39.57"E, 266 m n. m., několik desítek ex. v trávníku spolu s desítkami ex. druhu *Carex secalina* (leg. V. Joza & P. Zdvorák 4.IX.2020 MOST, photo V. Joza, Obr. 1). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: Mezibořská ul., soukromá zahrada domu č. p. 345, 50°36'7.80"N, 13°36'48.50"E, 334 m n. m., dlouhodobě pěstován a samovolně se udržuje na více místech, i mimo záhony (not. V. Joza 11.VI.2019, 4.V.2021). – 3. Podkruš. pán. (v blízkosti hranice s 25a. Krušn. podh. vl.), 5347d: **Litvínov**: ul. K loučkám, soukromá zahrada domu č. p. 1431, 50°36'42.68"N, 13°37'24.73"E, 389 m n. m., původně po desítky let pěstován v alpinu, záhy po vysazení zplaněl v desítkách ex. při okrajích záhonů, cestíčkách a v trávnících (not. V. Joza 2011–2021). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347c: **Klíný**: část Sedlo, u hlavní silnice č. II/271, 0,30 km sz. kóty 715,6 (Holubí vrch), před zahradou domu č. ev. 218, 50°37'24.65"N, 13°34'10.04"E, 688 m n. m., několik zplanělých ex. ve stinném mechatém trávníku pod stromem a keři (leg. V. Joza 20.IX.2022 MOST). – 25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Hora Svaté Kateřiny**: jižní větev Dolní ul., trávník v soukromé zahradě domu č. ev. 241, 50°35'57.80"N, 13°26'13.37"E, 643 m n. m., desítky zplanělých polykormonů (not. V. Joza 5.VI.2019, leg. V. Joza 20.VIII.2021 MOST).

Lokality mimo okres Most: 1. Doup. pah., 5645a: **Kláštorec nad Ohří** (okres Chomutov): při silnici do Kadaně v prostoru zaniklé obce Mikulovice, 0,95 km ± s. kóty 407 (vrch Špičák u Kadaně), v silničním příkopu poblíž památné Mikulovické lípy, 50°23'17.64"N, 13°14'02.82"E, 310 m n. m., desítky ex. (leg. V. Joza 21.VIII.2020 MOST). – 4b. Lab. střed., 5449b: Rtyň nad Bílinou, část **Vrahožily** (okres Teplice): při silnici v jv. okraji obce, 0,3 km jv. kóty 271,9 (Ve skále, Vrahožilský vrch), mezi domy č. p. 21 a č. ev. 22, 50°35'57.84"N, 13°55'37.54"E, 244 m n. m., asi 10 ex. uniknuvších ze zahrady u č. ev. 22, při obou krajnicích silnice (leg. V. Joza & P. Zdvorák 29.IV.2021 MOST, PRC). – 4b. Lab. střed., 5350a: **Ústí nad Labem**, část **Bukov** (okres Ústí nad Labem): v ul. Bratří Čapků, před domem č. p. 238/č. or. 11, 1,1 km sv. kóty 341,8 (Střížovický vrch), spára mezi chodníkem a zádkou plotu, 50°40'46.28"N, 14°00'18.76"E, 225 m n. m., 2 rostliny se skupinami uchycujících se ramet (leg. V. Joza 5.IV.2022 MOST). – 21b. Hornomor. úv., 6568b: **Prostějov** (okres Prostějov): botanická zahrada Petra Albrechta (dříve Botanická zahrada Prostějov) (L. Plevová in CHYTRÁ et al. eds. 2010: 162 apud Botanická zahrada Prostějov, ut *Ajuga reptans* s modrofialovými květy a okrasným zbarvením listů) – není zřejmé, jestli je rostlina jen pěstována nebo i zplaňuje.

Spolková republika Německo, Sasko: **Deutschneudorf**: ul. Alte Brandleite, jiv. orientovaná kamenná terasová zeď zahrady domu č. 5 (Heimattmuseum „Haus der erzgebirgischen Tradition“), 0,26 km ssv. soutoku Schweinitz (Svídnice) a Pachenkovského potoka, 50°36'14.58"N, 13°27'48.04"E, 644 m n. m., vzácně zplanělý ve svislé spáře zdi, v okolí však současně nepěstován (not. V. Joza 18.VIII.2022).

---

² Rok prvního zplanění u nás je však nejasný. Sami autoři v témže pramenu (PYŠEK et al. 2002: 134) zároveň uvádějí předchozí rok, 1963. Ve sbírkách, kde jsou uloženy sběry V. Jehlíka (PR, PRA), se doklad bohužel nepodařilo najít.

Zběhovce plazivý (*Ajuga reptans*) je původní druh květeny České republiky, jehož primární areál se rozkládá od severu Pyrenejského poloostrova a Velké Británie po jižní Skandinávii, Ural, Zakavkazí, Arménii, Írán a Turecko. Jižní hranice jeho rozšíření prochází Sicílií a Řeckem; malou arelu má tento druh v severní Africe na hranicích Tuniska a Alžírsku (SLAVÍKOVÁ 2000). Protože jde o dosti proměnlivý, přitom co do vzhledu poměrně atraktivní a celkem nenáročný taxon, již dávno se dostal do pozornosti šlechtitelů okrasných rostlin. Na trhu s okrasnými rostlinami v západní i střední Evropě je možné v posledních desetiletích pořídit mnoho okrasných odrůd, které dobře odrážejí velkou variabilitu druhu. Pod řadou obchodních názvů najdeme spektrum od půdopokryvných typů velmi nízkého či trpasličího vzrůstu, přes málo odnožující (a tedy méně rozpínavé), až po odrůdy s nápadně tmavými či panašovanými listy a listeny, stejně jako odrůdy bělokvěté.

V Čechách jsou velmi oblíbené zejména odrůdy s tmavými listy, které jsou buď tmavé (purpurové až tmavě hnědé) po celou vegetační periodu, nebo jsou po vyrašení částečně tmavě vínové či bronzové barvy a postupně zelenají. Nejčastěji jsou na trhu uváděny jako *Ajuga reptans* 'Violacea', *A. reptans* 'Atropurpurea', *A. reptans* 'Black Scallop', *A. reptans* 'Braunherz', *A. reptans* 'Bronze Beauty', *A. reptans* 'Rainbow' aj. Pěstují se u nás mnoho desetiletí jako okrasné půdopokryvné rostliny; např. katalog rostlin okrasných Koniferových školek Žehušice z roku 1980 (ANONYMUS 1980: 75) nabízí pod jménem *Ajuga reptans multicolor* rostliny s žíhanými purpurovými listy. Všem těmto taxonům vyhovují vlhčí místa s hlubší půdou.

Stejně jako původní botanický druh si barevné a morfologické odchylky zběhovce plazivého uchovávají dobrou schopnost vegetativního (klonálního) i generativního šíření. Díky tomu se samovolně udržují na stanovišti a běžně se také šíří do okolí. Snadno se proto pěstují jako náhražka trávniku, podobně jako další „půdopokryvné“ druhy. Jde tedy o zahradnický vděčnou skupinu odrůd. Tato skupina barevných odchylek je součástí přirozené variability druhu, přičemž jde zjevně o dědičné znaky. Protože však jde o odchylky nízké taxonomické hodnoty, které jsou spojeny četnými přechody a zároveň nemají pravděpodobně žádnou geografickou či ekologickou vazbu, bylo by praktické celou tuto skupinu barevných odchylek zahrnout do (dosud zřejmě nepopsaného) intraspecifického taxonu *Ajuga reptans* L. var. *atropurpurea*. Pro velké množství produkovaných odrůd by z praktických důvodů bylo vhodné používat alternativní jméno *Ajuga reptans* L. *Atropurpurea* Group.

Díky bohaté kořenujícím plazivým výběžkům tyto rostliny za příhodných podmínek (tj. alespoň polostín a mírně vlhké půdy, snášejí ale i plné oslunění) snadno zplaňují na příhodná místa v extenzivně udržovaných zahradách, také však v intravilánech obcí mimo ně (Obr. 1). Případy zplanění takto nápadných rostlin nejsou u nás zřejmě vzácné. Protože nebývají botaniky zaznamenávány, považují za užitečné na tento jev upozornit. Je vhodné tuto skupinu barevných a morfologických odchylek zběhovce plazivého sledovat a výskyty zaznamenávat – a ideálně pak alespoň některé nálezy dokumentovat sběrem.

***Allium ursinum* L. (česnek medvědí) [-, C4a, LC, regC4a]**

25a. Krušn. podh. vl., 5447a: **Horní Jiřetín (Černice)**: Mariánské údolí (= údolí Jiřetinského potoka), 0,85 km jz. kóty 699 (Kopřivník), vnitřní část serpentiny silnice do Nové Vsi-Mikulovic, jv. svah nad bezejmenným pravostranným přítokem potoka, 50°35'26.60"N, 13°31'00.50"E, 522 m n. m., 1 bohatá souvislá kolonie v javorové bučině na ploše asi 100 m² a několik menších skupin vzniklých z výsadek v blízkosti (leg. V. Joza & H. Jozová 8.IV.2020, leg. et photo V. Joza 2.VI.2021 MOST – Obr. 2, not. V. Joza 1.V.2022; cf. B. Vlachová 2002 in AOPK ČR 2022: mapovaný segment u0076_023119_185_L5.1). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347d: **Meziboří**: trávníky a křoviny u garáží nad ul. Pod strání, u popelnic, 50°37'27.18"N, 13°35'48.48"E, 568 m n. m., zjevně pěstované rostliny

(not. V. Joza 26.IV.2008). – [†] 25a. Krušn. podh. vl., 5347d: **Meziboří**: původně zbytek nitrofilní louky a lemy křovin na jv. orientovaném svahu (nad garážemi v ul. Májová), dnes zahrada domu č. p. 433 v ul. Hornická, 50°37'27.24"N, 13°36'14.40"E, 548 m n. m., vzácně rostoucí zbytek někdejší výsadby (not. V. Joza 26.IV.2008), lokalita po roce 2010 zanikla výstavbou domu č. p. 433.

Až do roku 2002 byl z území okresu Most znám zřejmě jediný široce lokalizovaný výskyt česneku medvědího (*Allium ursinum*) v Meziboří (B. Hulán 1957 PR in SOJÁK 1968 ut *A. ursinum* subsp. *ursinum*), který později upřesnil ŠVANKMAJER (1992: 9, 11) v komplexním materiálu ke květeně Šumného dolu nad Litvínovem. Lokální, ale poměrně bohatou populaci *A. ursinum* dodnes najdeme v menším bočním údolí zvaném Pekelské, jímž do Šumného dolu protéká levobřežní přítok Bílého potoka.

Kromě toho však na Litvínovsku roste bohatá a prosperující populace česneku medvědího v nenápadném a prakticky nenavštěvovaném místě ve střední části Mariánského údolí nad Horním Jiřetínem. (Lokalita spadá již do katastrálního území Černice u Horního Jiřetína.). Přestože je dosti rozsáhlá a roste v bezprostřední blízkosti jediné silnice mezi Horním Jiřetínem a Novou Vsí v Horách a zjevně prosperuje již několik desítek let (Obr. 2), byla dlouhodobě přehlížena. Území je totiž botaniky prakticky opomíjené. Zde uvedený údaj je potvrzením staršího nálezu Barbory Vlachové z roku 2002, který pochází z terénního výzkumu pro projekt Mapování biotopů a krajiny ČR v rámci budování soustavy Natura 2000 v České republice. Státní ochranou přírody je tento údaj už 20 let považován za méně věrohodný nálezy (cf. AOPK ČR 2022), není pro to však důvod. O původu populace v Mariánském údolí nad Horním Jiřetínem nelze nyní rozhodnout: může jít o zbytek přirozeného rozšíření, protože se však druh na lokalitě vyskytuje pouze na velmi omezené ploše v hustém porostu, z něhož se postupně šíří, není v současnosti možné vyloučit také někdejší úmyslné vysazení. Další dvě lokality z intravilánu Meziboří uvedené v tomto příspěvku doplňují dosud známé údaje o rozšíření česneku medvědího na okrese Most (JOZA 2017, 2018). Oba tyto výskyty zjevně pocházejí z úmyslných výsadeb.

Podle současného síťového kartogramu (PLADIAS 2022) se rozšíření česneku medvědího v nižších polohách východní části Krušných hor může zdát téměř souvislé. Celkově je však tento druh v této části severozápadních Čech poměrně vzácný (JOZA 2014, 2017). Je zde vázán na luhy podhorských potoků, úživné podhorské listnaté lesy (bučiny a javořiny, případně jaseniny) a údolní prameniště. Z některých lokalit v horských údolích dochází ke splavování jeho diaspor potoky, čímž se tento druh za příznivých podmínek lokálně šíří i do úpatních částí hor (BURIAN 2010, JOZA 2018). Také jde o atraktivní druh, jehož popularita u zahrádkářů v posledních desetiletích určitě stoupá a není možné podchytit všechna úmyslná vysazení (novodobá i staršího data) do volné přírody. Všechny nálezy česneku medvědího z východních Krušných hor patří zřejmě k nominální subspecii (cf. KRAHULEC & DUCHOSLAV 2010: 674–677).

***Buddleja davidii* Franch.** (komule Davidova) [-, -, NA, -]

3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov**: ž. st. Litvínov, kolejiště 0,03 km jz. od staniční budovy, 50°35'34.12"N, 13°36'34.95"E, 302 m n. m., 3 zplnělé rostliny, v okolí není druh pěstován (leg. V. Joza 23.VIII.2021 MOST). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov**: před vchodem do budovy č. p. 871 (Policie ČR a městská policie) ve Vodní ulici centru města, 0,5 km sv. od staniční budovy ž. st. Litvínov, 50°35'49.59"N, 13°36'49.20"E, 310 m n. m., 3 odrostlé semenáčky u paty schodiště do budovy, v blízkém okolí není druh pěstován (leg. V. Joza 25.VII.2022 MOST, Obr. 3). – **Černice u Horního Jiřetína**: areál zámku Jezeří, starý zplnělý keř ve spáře zdi (podrobněji viz JOZA 2017: 67).

Komule Davidova je keř pocházející z jihovýchodní Asie, který je v České republice v posledních desetiletích hojně pěstován jako okrasná dřevina. V současnosti jde o módní okrasný druh, vysazovaný do zahrad i volných prostranství v intravilánech obcí. V České republice je nabízen v zahradnických školkách již řadu desetiletí (cf. ANONYMUS 1980: 12, zde uvedeno 6 kultivarů!). K jeho masovému rozšíření však došlo teprve po roce 2000. Jeho oblibu způsobuje jednak jeho nenáročnost při množení i pěstování, jednak atraktivní vzhled (bělokvěté i vínokvěté kultivary) i rychlý růst, ale také pověst rostliny, která během dlouhého období bohatého kvetení láká místní motýlí faunu (je znám také jako „motýlí keř“).

Dnes je komule Davidova již zcela běžnou součástí okrasných výsadeb v soukromých zahradách i ve veřejné zeleni a z různých míst v České republice je známa řada případů zplnění. Pro severozápadní část Čech však takové případy zřejmě dosud nebyly publikovány. Více nepublikovaných nálezů je např. z Děčína, Litoměřic, Lovosic a odjinud (V. Joza & P. Zdvorač, zplnění většinou doložena sběry). Protože jde zjevně o dlouhodobý trend naturalizace druhu v severozápadních Čechách, upozorňuji zde na něj. Jeho starší zplnění na Mostecku bylo ostatně již nedávno publikováno z prostoru zámku Jezeří (JOZA 2017: 67, několik desítek let starý keř). Invazní šíření tohoto druhu dřeviny kopíruje jeho chování v západní, severní a jižní Evropě (ONLINE ATLAS OF THE BRITISH AND IRISH FLORA 2022, FLORAWEB 2022 etc.), ale i na všech ostatních obydlených kontinentech Země (CABI 2022). Invazní šíření *Buddleja davidii* v České republice bylo očekávatelné; tím spíše, že od prvního zplnění tohoto druhu ve světě zaznamenaného roku 1922 právě uplynulo 100 let (cf. GUPTA 2014).

***Carex bohemica* Schreb.** (syn. *C. cyperoides* L., ostřice česká) [-, C4a, LC, regC2]

85. Kruš. hory, 5446b: **Svahová** u Boleboře (distr. Chomutov): větší (dolní) ze dvojice rybníků na horním toku Telčského potoka u chatové osady při silnici Svahová – Malý Háj, 1,47 km jz. kóty 921,3 (Lesenská pláň), těsně u hranice okresů Most a Chomutov, 50°34'33.20"N, 13°25'06.50"E, 815 m n. m., roztroušeně (desítky ex.) v eluviu ortoruly na dně po celý rok vypuštěného rybníka (leg. Č. Ondráček 15.VII.2022 CHOM, leg. V. Joza 30.IX.2022 MOST, Obr. 4).

Ostřice česká (Obr. 4) je jediný jednoletý druh (může ale růst i jako dvouletka) z téměř devadesáti druhů rodu *Carex* v květeně České republiky. U nás představuje typický druh vegetace obnažených den rybníků a jiných nádrží, vzácně roste také na dočasně odkrytých březích vodních toků. Vzhledem k charakteru lokalit a svým stanovištním nárokům se proto vyskytuje často jen přechodně. V různých oblastech České republiky se vyskytuje s velmi odlišnou frekvencí (ŘEPKA & GRULICH 2014: 176–177, V. Grulich & R. Řepka in KAPLAN et al. 2017). V severozápadních Čechách patří mezi poměrně vzácně nalézané druhy, proto byla v nově vydaném červeném seznamu cévnatých rostlin Ústeckého kraje (ONDRÁČEK ed. 2019: 31) zařazena mezi regionálně silně ohrožené druhy.

Bezejmenný rybník v hřebenové partii Krušných hor mezi Svahovou a Malým Hájem u malé chatové osady v lokalitě s pomístním názvem V Díře³ byl od podzimu 2021 do podzimu 2022 vypuštěný kvůli celkové renovaci hráze. Díky tomu se zde vyvinula acidofilní vegetace obnaženého dna, která je v Krušných horách vzácná. Kromě výskytu ostřice české je tato lokalita zvláště pozoruhodná společným výskytem dalších taxonů obnažených den, které dosud nebyly z Krušných hor uváděny, případně jsou v tomto pohoří ojedinělé či velmi vzácné: *Persicaria lapathifolia*

---

³ Na mapě Čech vzniklé z tzv. Druhého vojenského (= Františkova) mapování (1836–1852) je místo označeno prostě „Loch“, což se vztahuje k někdejší těžbě rud. Její pozůstatky jsou v terénu dodnes patrné. Rybník zde už tehdy existoval (stejně jako několik dalších v okolí) a jistě sloužil k podpoře těžby.

subsp. *brittingeri* (roztroušeně, desítky ex.) a *Rumex maritimus* (ojediněle – viz komentář k tomuto druhu níže). Tyto taxony rostly společně v řídkých až souvislých porostech s dominantním *Juncus bufonius* agg. (velmi hojně, tisíce ex.; vše leg. V. Joza 30.IX.2022 MOST). Je však možné, že jejich mimořádný výskyt bude jen dočasný a na dlouhou dobu přerušovaný, protože po rekonstrukci hráze byl v listopadu roku 2022 rybník zatopen.

Nález ostřice české v hřebenové části Krušných hor je překvapivý, protože z celého pohorí zřejmě dosud nebyla známa (cf. V. Grulich & R. Řepka in KAPLAN et al. 2017, PLADIAS 2022)⁴. Existují sice jednotlivé údaje z Podkrušnohorské pánve (cf. DOMIN 1907: 115, ut *Carex cyperoides* – hojněji; FILIPOVÁ et al. 2014 etc.), část z nich je však již dávno minulostí. Podobná situace je i v sousedním Sasku, odkud je z posledních desetiletí známo pouze několik jednotlivých údajů z předhůří Krušných hor (HARDTKE & IHL eds. 2000: 176, FLORAWEB 2022).

***Cyperus fuscus* L. (šáchor hnědý) [-, NT, C3, regC3]**

3. Podkruš. pán., 5448a: **Mariánské Radčice**: důlní propadlina ledvinovitého tvaru po hlubinné těžbě hnědého uhlí mezi v. okrajem obce a přeložkou Lomského potoka v. obce, její j. část (j. od bývalé silnice do zaniklé obce Libkovice), 2,15 km jiv. od ž. st. Lom u Mostu, obnažené mírně ukloněné z., jz., jv. až sv. břehy a především obnažené dno důlní propadliny, např. 50°34'32.10"N, 13°40'15.42"E (hojně) a 50°34'33.29"N, 13°40'22.78"E (dosti vzácně), 251 m n. m., mnoho desítek ex. (leg. V. Joza & P. Zdvořák 4.IX.2020 MOST, PRC, photo V. Joza – Obr. 5).

Šáchor hnědý (*Cyperus fuscus*) je jednoletý trsnatý, rozložitě rostoucí druh z čeledi šáchorovité (*Cyperaceae*) dorůstající až 30 cm výšky, zpravidla však méně. Optimální podmínky má na obnažených dnech a březích rybníků, vysychavých březích tekoucích vod a také na mokřích písčinatech a slaniskách. Vyhovují mu především minerálně bohaté jílovitohlinité až hlinitopísčité substráty nebo vlhké vápnité písky, pokryté většinou jen slabou vrstvou organického bahna (HEJNÝ 1960, K. Šumberová et al. in KAPLAN et al. 2016: 269). V severozápadních Čechách se vyskytuje poměrně vzácně. V Ústeckém kraji se jedná o regionálně ohrožený druh (ONDRÁČEK ed. 2019: 32).

Šáchor hnědý jsme s Pavlem Zdvořákem našli na břehu staré zatopené důlní propadliny⁵ u Mariánských Radčic nedaleko Litvínova při dohledávání zbytků halofilní květeny na Mostecku (Obr. 5). Jeho poměrně bohatá populace tu prosperuje ve vegetaci jednoletých rostlin obnažených den (*Eleocharition ovatae*: *Cyperetum micheliani*). Převládají zde druhy *Alisma plantago-aquatica*, *Chenopodium rubrum*, *Eleocharis acicularis*, *Juncus bufonius*, *Plantago uliginosa*, *Rorippa palustris* a *Rumex maritimus*. V břehové vegetaci je asi nejzajímavějším taxonem *Carex pseudocyperus*, která je tu sice dosti vzácná, v Podkrušnohorské pánvi má však mnoho desítek lokalit. Většinu uvedených taxonů na této lokalitě (spolu s řadou dalších vodních a mokřadních druhů) zaznamenali již RYDLO & HROUDOVÁ (2011: lokalita č. 5). Pro zjištění šáchoru hnědého zde však tehdy zřejmě nebyly vhodné podmínky. Jiní botanici důlní propadlinu patrně nezkoumali, a tak tato izolovaná lokalita dosud unikala pozornosti. Vodní plocha zde existuje jen několik desítek let (kolem 40 let); na ortofotosnímku z roku 1953 (CENIA 2021) je v jejím prostoru ještě zemědělská krajina s dobře zachovalou historickou strukturou.

---

⁴ Nález *Carex bohémica* z Podkrušnohorské pánve (3) v předpolí hnědouhelného dolu 2,4 km jiv. od krušnohorské obce Místo (ONDRÁČEK 1992) byl později mylně přiřazen do fytochorionu Krušnohorské podhůří vlastní (25a) (cf. V. Grulich & R. Řepka in KAPLAN et al. 2017: *Carex bohémica*, appendix: kvadrant 5545d).

⁵ Jde o samovolně trvale zatopenou jámu po hlubinné těžbě hnědého uhlí vzniklou poklesem a následným zatopením poddolovaného území. Proto nepoužívám termín oprám, který je vžitý pro samovolně zatopený povrchový lom.

Z Mostecka byl šáchor hnědý znám ze zaniklé obce Komořany, resp. z nedaleké Jezerní louky (Seewiese), která kdysi hostila druhově pestrrou flóru a vegetaci zanikajícího Komořanského jezera. Uváděla jej odtud řada autorů (1853 in ROTH 1857: 265; leg. L. J. Čelakovský 1862 PR, J. F. Sachs 1862 PR – sec. Dřevojan et al. in KAPLAN et al. 2016: appendix; REUSS 1867: 221). Všechny tyto údaje však pocházejí zhruba z poloviny 19. století a celá lokalita je v důsledku velkoplošné těžby hnědého uhlí pod Krušnými horami již dávno minulostí.

V současnosti roste šáchor hnědý v severozápadních Čechách především na březích Labe a Ohře. Není však přísně vázán na vodní toky, protože je znám také z několika málo desítek lokalit v pískovnách, různých vodních nádržích, sádkách a ojediněle i na prameništích a v polních mokřinách na těžších a bázemi bohatých půdách. Tyto nálezy mimo řeky pocházejí především z teplých území Litoměřicka a Roudnicka, ojediněle pak z okolí Chomutova, Duchcova a Loun. Celkově však tento druh v povodí Bíliny (a také Ohře) zřejmě nikdy nebyl hojný (cf. Dřevojan et al. in KAPLAN et al. 2016) a podobné to bylo a je také se společenstvy, v nichž roste (cf. K. Šumberová in CHYTRÝ ed. 2011: 309–346, *Isoëto-Nano-Juncetea*)⁶. To se týká i Mostecka; nasvědčuje tomu i absence druhu ve starších podrobných místních floristických přehledech z druhé poloviny 19. století (ŠTIKA 1857, NOWÁK sine dato). Nález z Mariánských Radčic je proto překvapivý. Nejbližší novodobé nálezy pocházejí z Droužkovic u Chomutova (1987 in ONDRÁČEK1992) a Duchcova (Šumberová 2010 in PLADIAS 2022).

Na druhou stranu nelze vyloučit, že šáchor hnědý v severozápadních Čechách roste v současnosti někde na dalších lokalitách – např. v sádkách, v polních mokřadech, pískovnách apod., možná mu ale není věnována dostatečná pozornost. Dynamika mokřadních lokalit s květenou obnažených den je v krajině velká, přičemž lokality tohoto typu pravděpodobně nejsou soustavně sledovány. *Cyperus fuscus* se (podobně jako mnohé jiné druhy vegetace obnažených den) na téže lokalitě může vyskytnout dočasně v různých letech v závislosti na počasí daného roku (K. Šumberová et Z. Hroudová in litt. 2022). Je tedy možné, že tento druh může růst v této části severozápadních Čech také na nějaké další dosud nezjištěné lokalitě, nebo se objeví u nově vzniklé vodní plochy apod. Takový případ známe například z nové bezejmenné retenční nádrže v pravobřežní části nivy řeky Bíliny západně od Rtně nad Bílinou (okres Teplice) při silnici do Velvěť (3,7 ha vodní plochy). Krátce po jejím vybudování v roce 2015 zde byl šáchor hnědý zastížen v bohaté populaci mnoha desítek rostlin (2015 in JOZA 2016), přičemž z povodí Bíliny zřejmě nejsou historické údaje o jeho výskytu (cf. PLADIAS 2022). Je odtud znám asi jen z jediné další, nedávno zjištěné lokality na břehu řeky Bíliny poblíž železniční stanice Ústí nad Labem – západ⁷.

***Lathyrus tuberosus* L. (hrachor hlíznatý) [-, -, NA, -]**

25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: horní část obce, j. konec ul. Zaječí, 0,47 km zsz. kóty 729 (Růžový vrch), mezi domy č. p. 338 a 342, 50°36'16.07"N, 13°26'10.59"E, 684 m n. m., vzácně v ruderalizovaném nezapojeném trávníku (leg. V. Joza 30.VII.2020 MOST, not. V. Joza 2020–2022).

---

⁶ V rámci České republiky je druh *Cyperus fuscus* znám s vysokou stálostí jen ze dvou společenstev jednoletých vlhkomilných bylin: jsou to *Cyperetum micheliani* (svaz *Eleocharition ovatae*) a *Veronico anagalloidis-Lythretum hyssopifoliae* (svaz *Verbenion supinae*). Obě tyto asociace jsou v severozápadních Čechách mimořádně vzácné (K. Šumberová in CHYTRÝ ed. 2011: 343).

⁷ Ústí nad Labem: 200 m jiz. od ž. st. Ústí nad Labem – západ, u jezu, ruderalizovaný břeh řeky Bíliny, 50°39'23.40"N, 14°01'45.20"E, 140 m n. m., 2 ex. (leg. P. Zdvořák 6.IX.2019 PRC)

Nález hrachoru hlíznatého se podle dostupných informací zdá být ojedinělý v celých východních Krušných horách (cf. PLADIAS 2022). Z fytogeografického podokresu Krušnohorské podhůří vlastní (25a) nebyl tento druh dosud uváděn (cf. CHRŤKOVÁ & BĚLOHLÁVKOVÁ 1995) a ani jinde v katastru Hory Svaté Kateřiny se pravděpodobně nevyskytuje. Hrachor hlíznatý se na odlehlou lokalitu v Krušných horách dostal zjevně při rozšiřování zástavby v Hoře Svaté Kateřiny, přičemž sem byly se šterkem a stavební zeminou zavlečeny i další druhy. Nasvědčuje tomu také zdejší zatím nehojný výskyt ječmene hřívnatého (*Hordeum jubatum*), bohaté a každoročně se rozrůstající populace rukevniku východního (*Bunias orientalis*), hulevníku Loeselova (*Sisymbrium loeselii*) aj. ruderalní druhy v nezapojeném trávníku a při okraji cesty, které jsou v okolí dosud poměrně vzácné. K výstavbě dvou nových domů na jižním konci ul. Zaječí došlo v letech 2012–2021, současně k nim byla vybudována i příjezdová silnice. V souvislosti s rostoucími stavebními aktivitami v Krušných horách bude jistě takových lokalit přibývat.

***Libanotis pyrenaica* (L.) Bourg.** (syn. *Seseli libanotis* W. D. J. Koch, žebříce pyrenejská) [-, C4a, NT, -]

4a. Loun. střed., 5448c: Obrnice: **České Zlatníky**: j. svah vrchu Zlatník (+ 521,6) u Mostu, 0,38 km jiv. vrcholové kóty, podél pěšiny vedoucí k vrcholu, 50°30'46.24"N, 13°42'58.87"E, 392 m n. m., dosti vzácně při okraji teplomilných křovin (leg. V. Joza 29.X.2021 MOST).

Starší nálezy z okresu Most:

3. Podkruš. pán., 5447d: **Most**: jezero Most, svah nad z. břehem, krajnice cest zpevněné čedičovým šterkem, 50.5442°N, 13.6361°E [= 50°32'39.12"N, 13°38'09.96"E, 207 m n. m.] (FILIPOVÁ et al. 2014). – 4a. Loun. střed., 5448c: **Želenice**: Želenický vrch (+ 456): poblíž lomu na znělec (SKOŘEPA 1976: 82); ibidem: kraj kamenolomu a březového lesa při s. úpatí kopce (leg. K. Kubát 8.IX.1988 LIT); ibidem: v posledních letech stále dosti hojně na okrajích spodní plošiny kamenolomu (nad ssz. úpatím vrchu) (J. Švankmajer 2007 in JOZA & ONDRÁČEK 2008). – 4a. Loun. střed., 5548d: **Milá**: vrch Milá (1889 in BUBÁK 1892: 76 ut *Seseli libanotis*, not. V. Joza 10.VII.2022 – dosti vzácně na sv. úbočí; Milayer Berg, zahlreich (ČELAKOVSKÝ 1890–1891 (40/1890): 318) etc.; cf. SLAVÍK & TOMŠOVIC 1997).

Žebříce pyrenejská je v Českém středohoří známa jen z několika lokalit: Milá, Milešovka, Boreč, Čertova jizba u Brné nad Labem a Lovoš (PLADIAS 2022). Prakticky všechny výskyty jsou na přirozených či přírodě blízkých stanovištích⁸. Z Lounského středohoří je v Květeně České republiky (SLAVÍK & TOMŠOVIC 1997) uváděna pouze z vrchu Milá, odkud je dlouhodobě známa a dodnes zde roste, a z Želenic (bohužel bez bližšího upřesnění). Údaj se týká patrně Želenického vrchu, odkud ji (poprvé?) uvedl SKOŘEPA (1976). Žebříce pyrenejská se ve zdejším lomu udržuje po desítky let. Naopak ze sousedního vrchu Zlatník známa dosud patrně nebyla, přestože jde o lokalitu navštěvovanou botaniky již více než jeden a půl století (cf. JOZA & ONDRÁČEK 2008). Několik rostlin bylo nalezeno až na sklonku podzimu roku 2021 asi v polovině výšky jižního svahu, na okraji křovin při turistické pěšině.

Květena i vegetace vrchu Zlatník v posledních desetiletích doznala značných a velkoplošných změn. Zejména nelesní vegetace xerothermních trávníků a lemů křovin spolu s většinou ohrožených druhů cévnatých rostlin téměř vymizela, protože ji v sukcesí nahradily druhotné křoviny (svaz *Berberidion vulgaris*) a degradované vysokostébelné trávníky se zcela převládající *Calamagrostis epigejos*. Vlivem nezájmu o hospodaření na jižní části vrchu byly zdejší pastviny opuštěny a následná sukcese vegetace způsobila ztrátu podstatné části ochranné hodnoty Zlatníku. Přesto byl celý vrch

---

⁸ Další nálezy, které se dosud nedostaly do odborných databází, jsou z Lovosic (kolejiště vlečky do uhelných skladů, leg. K. Kubát 14.VII.1981 LIT) a pravděpodobně také ze sousedních Píšťan (leg. L. Filipová ca 2013, det. K. Nepraš et P. Zdvořák, sběr se patrně nedochoval).

v dubnu roku 2017 vyhlášen jako národní přírodní rezervace. Jak však ukazuje nový nález žebřice pyrenejské, zdejší květena, kdysi tak bohatá, dosud ještě nevydala vše. Ve všudepřítomné téměř neprostupné vegetaci sekundárních křovin na jižním svahu však další botanický průzkum nebude snadný.

Na Mostecku byla žebřice pyrenejská ještě zjištěna jako ojediněle zavlečená v čedičovém šterku podél cest u nově vzniklého tzv. jezera Most (FILIPOVÁ et al. 2014). Lokalita již patří fytogeograficky do Podkrušnohorské pánve (3) a má zřejmě dočasný charakter.

***Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin** (bika lesní) [-, -, NA, -]

85. Kruš. hory, 5346c: **Brandov:** Kamenný vrch (+ 842,5), řetězec skalních srubů pod dvěma vysilači, 0,46 km vsv. vrcholové kóty 842,4⁹, v rozvolněné lesní až nelesní skalní vegetaci na vsv. svahu, 50°36'24.85"N, 13°23'51.92"E, 828 m n. m., 2 souvislé kolonie, každá o ploše > 6 m², asociace *Junco effusi-Calamagrostietum villosae* (leg. V. Joza 6.XI.2021 MOST). – 25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Hora Sváté Kateřiny:** břeh bezejmenného potůčku při silnici z obce do Malého Háje, 0,80 km jiz. kóty 729 (Růžový vrch), 50°35'47.98"N, 13°26'16.75"E, 679 m n. m., skupina asi 20 ex. v bohatých trsech na okraji úzkého potočního luhu a kulturní smrčiny (not. V. Joza 21.III.2020, photo 8.IV.2020 – Obr. 6, leg. V. Joza 15.V.2021 MOST). – 25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Hora Sváté Kateřiny:** údolí Lesního potoka jz. obce, 0,95 km jz. kóty 729 (Růžový vrch), 50°35'54.73"N, 13°25'53.01"E, 661 m n. m., mnoho desítek ex. roztroušených ve smrkové monokultuře a úzkém potočním luhu i v blízkém okolí (not. V. Joza 21.III.2020, 18.V.2021, 2.III.2022).

Bika lesní je horský druh z čeledi sitinovitých (*Juncaceae*). Roste poměrně hojně ve vyšších pohraničních pohořích Českého masivu (Krušné hory a Šumava) a v horských masivech severní a východní Moravy. V Krkonoších má být údajně velmi vzácná (J. Kirschner in KAPLAN ed. 2019: 231), ačkoliv to není zcela v souladu s množstvím údajů v databázi projektu Pladias. Velmi roztroušeně ji lze nalézt i v nižších vnitřních pohořích České republiky, např. v Karlovarské vrchovině, Plzeňské, Středočeské a Dokeské pahorkatině, Českomoravské vrchovině a Moravském krasu (PLADIAS 2022). Jde o poměrně proměnlivý taxon, z České republiky je však známa jen v nominálním poddruhu *Luzula sylvatica* subsp. *sylvatica* (KIRSCHNER et al. 2002).

V Krušných horách roste bika lesní v horských smrčínách a bučinách, zejména v místech ovlivněných podmáčením (cf. CHYTRÝ ed. 2013). Najdeme ji také ve společenstvu *Junco effusi-Calamagrostietum villosae*, které je jejich náhradní pasekovou vegetací (P. Petřík & Z. Neuhäuslová in CHYTRÝ ed. 2009: 393, 396–397).

Těžiště rozšíření biky lesní v Krušných horách je v jejich západní polovině, i když se s určitými hiáty (zda skutečnými?) vyskytuje v podstatě v celém pohoří (PLADIAS 2022). V litvinovské části Krušných hor byl tento druh znám z území mezi Kalkem a Zákoutím u Mezihoří (Chomutovsko – 2 lokality Č. Ondráčka z roku 2004) a Dlouhou Loukou (Teplicko – 2 lokality M. Kořena z roku 2002) dosud kupodivu pouze ze dvou nálezů starých několik desítek let. Oba tyto starší údaje jsou z okolí Brandova (J. Skuhrovec 1969 et 1978 in Databáze lesnické typologie ex PLADIAS 2022). Všechny tři zde publikované nové nálezy z okolí Hory Sváté Kateřiny a Brandova tak podstatně rozšiřují výskyt druhu v litvinovské části Krušných hor. Obě lokality u Hory Sváté Kateřiny navíc doplňují nový mapovací kvadrant (5446b).

---

⁹ Tato kóta je uváděna jako jediná vrcholová na interaktivní mapě mapového portálu Mapy.cz. Mapový podklad Esri, používaný jako prostředí v GIS software MapoMat udává ještě jednu vyšší kótu (842,5) asi 0,1 km vjv. od této zde použité.

Stojí za pozornost, že v sousední saské části Krušných hor roste bika lesní prakticky souvisle od jejich nejzápadnější části až téměř po Deutschgeorgenthal, tj. k Českému Jiřetínu (HARDTKE & IHL eds. 2000: 431). Osamocený výskyt je pak ještě v okolí Bad Gottleuba-Berggießhübel (kvadrant 5149), tedy blízko našich Petrovic na Ústecku (FLORAWEB 2022). Z nedaleké přírodní rezervace Špičák u Krásného Lesa je *Luzula sylvatica* také udávána (PLADIAS 2022). Další nálezy v litvínovské části pohorí, zejména v okolí Mníšku, Českého Jiřetína a Fláji, ale i v okolí Hory Svaté Kateřiny a Brandova jsou proto velmi pravděpodobné.

Onopordum acanthium (ostropes trubil) [-, -, NA, -]

25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Hora Svaté Kateřiny**: místní část Pachenkov, u zemědělského objektu nad nivou Kateřinského potoka na rozsáhlé pastvině, 0,80 km jv. od rozhledny na Růžovém vrchu (+ 729), na jz. svahu poblíž silnice do Nové Vsi v Horách, 50°35'52.77"N, 13°27'0.33"E, 670 m n. m., stovky většinou sterilních ex. spolu s druhy *Bunias orientalis* a *Carduus acanthoides*, trvale se rozrůstající populace (not. Vít Joza 2018–2022, leg. et photo V. Joza 16.VII.2021 MOST – Obr. 7). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347d: **Meziboří**: trávník v křižovatce ul. Okružní a Hornická, 50°37'19.57"N, 13°35'58.70"E, 530 m n. m., dosti vzácně (JOZA 2017: 69, not. V. Joza 22.VIII.2022).

Ostropes trubil je statný, až 2 metry vysoký archeofytní druh, který je díky svým obrovským listům, celkovému bíle plstnatému pokryvu a mohutným květenstvím velmi nápadný a v naší květeně v podstatě nezaměnitelný. V České republice roste především v termofytiku, méně často až vzácně pak také v mezofytiku, kde se ale vyskytuje obvykle jen přechodně. Jde o typický druh ruderalní xerothermní až mezofilní vegetace na okrajích cest, náspech, v lomech, na pastvinách, rumišťích, navážkách apod. (SUTORÝ 2004).

Obě výše uvedené lokality doplňují dosud známé rozšíření druhu o dva nové kvadranty středoevropského mapování (5347, 5446). Tento druh navíc nebyl zatím znám z fytogeografického podokresu Krušnohorské podhůří vlastní (25a) ani z celého okresu Krušnohorské podhůří (25) (cf. SUTORÝ 2004). P. Koutecký (in KAPLAN et al. 2021: appendix, p. 6) sem sice zařadil lokalitu v Černicích u Horního Jiřetína (okres Most), jde však o omyl – tento údaj J. Švankmajera (2003 in ŠVANKMAJER 2008: lokalita č. 7) patří jednoznačně do sousedního fytogeografického okresu Podkrušnohorská pánev (3). Lokalitu dobře znám a shodou okolností jsem byl i účastníkem nálezu.

Dlouhodobě prosperující populace v Hoře Svaté Kateřiny v Krušných horách (Obr. 7) patří k nejvýše položeným v České republice. S „pouhými“ 670 m n. m. má ale do výškového maxima pro Českou republiku daleko. V literatuře je udáváno několik výskytů na Šumavě, které jsou zhruba v rozmezí 745–770 m n. m. (Houžná u Lenory, Milná u Frymburku a Lipno nad Vltavou – vše SUTORÝ 2004 et P. Koutecký in KAPLAN et al. 2021). Ještě podstatně výše leží lokalita Pomezni Boudy u Horní Malé Úpy v Krkonoších (V. Faltys 1989 ex P. Koutecký in KAPLAN et al. 2021) – přibližně 1030–1050 m n. m., což je zřejmě absolutní výškové maximum výskytu *Onopordum acanthium* pro Českou republiku. U těchto údajů však chybí informace, zda jde o trvalý či jen krátkodobý (přechodný) výskyt.

Naproti tomu populace na pastvině v Hoře Svaté Kateřiny u osady Pachenkov viditelně dlouhodobě prosperuje a přinejmenším v posledních 5 letech se rozrůstá a druh se postupně šíří do blízkého okolí. Stejně tak tomu je s dalšími doprovodnými druhy – *Carduus acanthoides* a zejména *Bunias orientalis*, pro který je tato lokalita jediným ohniskem, z něhož se intenzivně šíří do širokého okolí. Známe také původ diaspor těchto druhů: pozemek je po desítky let využíván k sezónní pastvě skotu firmou Equi Bořeň ze Svinčic u Lužice (okres Most, 4a. Lounské středohoří, 5448c/5548a), odkud byly do Krušných hor zavlečeny. Zde všechny tyto taxony samozřejmě rostou zcela běžně.

Mimochodem, Květena České republiky (SUTORÝ op. c.) z Lounského středohoří (4a) *Onopordum acanthium* kupodivu vůbec neuvádí, ačkoliv je zde téměř obecně rozšířený.

***Pulmonaria officinalis* agg.** [*Pulmonaria saccharata* auctorum hortulanum bohemicum, non Mill.] (plicník z okruhu plicníku lékařského, skupina okrasných taxonů nejasného původu) [-, -, NA, -]

25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: horní část obce, ul. Svobody (spojovací ul. mezi horní a dolní částí obce), přímo pod čistírnou odpadních vod, 50°36'19.71"N, 13°26'5.94"E, 671 m n. m., více než 10 ex. v nitrofilním okraji křovin a spárách v betonovém drenážním žlabu podél silnice, v okolí nepěstovaný (not. V. Joza 2018–2022, leg. V. Joza 30.VII.2020 MOST). – 25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Hora Sváté Kateřiny**: dolní část obce, nejnižnější část Dolní ul., při domech č. p. 273 a č. ev. 241, např. 50°35'57.14"N, 13°26'13.99"E, 641–648 m n. m., na více místech v extenzivních trávnících, lemech křovin a podél plotů, kdysi zřejmě pěstovaný, nyní již jen v několika desítkách samovolně se udržujících ex. (not. V. Joza 2018–2022, leg. V. Joza 17.VIII.2020 MOST). – 25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Nová Ves v Horách**: při jv. stěně domu č. p. 34 poblíž obecního úřadu, 50°35'39.90"N, 13°29'00.85"E, 734 m n. m., desítky zplanělých ex. podél domu v prasklinách betonu, nedaleko dlouhodobě pěstovaný (not. V. Joza 30.IV.2019, 3.VI.2022). – 25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Nová Ves v Horách**: hřbitov, zplanělý na mnoha místech, např. 50°35'57.11"N, 13°28'42.39"E, 686 m n. m., několik desítek ex. (not. V. Joza 6.V.2019). – 3. Podkruš. pán. (v blízkosti hranice s 25a. Krušn. podh. vl.), 5347d: **Litvínov**: ul. K loučkám, soukromá zahrada domu č. p. 1431, 50°36'42.98"N, 13°37'24.76"E, 390 m n. m., po roce 1960 pěstovaný a již několik desítek let se samovolně udržuje v desítkách ex. podél zídek, křovin a při okrajích záhonů (not. M. Jozová & V. Joza 1988–2022). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: část Zahražany: ul. U města Chersonu, soukromá zahrada u domu č. p./č. or. 1594/14, 0,5 km jiv. vrcholové rozhledny na vrchu Hněvín (+ 407), při křižovatce s ul. Leoše Janáčka, 50°30'59.63"N, 13°38'10.03"E, 256 m n. m., dlouhodobě pěstovaný a zplaňující (not. V. Joza 2016–2022).

V České republice je již po mnoho desítek let běžně pěstována skupina taxonů nebo kultivarů různého původu, která je nápadná svým vzhledem, a která je často uváděna pod jménem plicník skvrnitý (*Pulmonaria saccharata*), případně jako kultivar *Pulmonaria* 'Majesté' apod.¹⁰ Je možné je potkat především ve starších zahradách u rodinných domů či vil, ale i v zahradních koloniích v intravilánech obcí či na jejich okrajích. Zde všude také často zplaňují a samovolně se udržují na příhodných místech zahrad či v jejich blízkosti.

Plicník skvrnitý, někdy uváděný jako plicník cukrový (*Pulmonaria saccharata* Mill.) byl rozlišen jako druh rostoucí v jihovýchodní Francii a severních a centrálních Apeninách (TUTIN et al. 1972, POWO 2021). Jako samostatný druh ho popsal již roku 1768 britský zahradník a botanik Philip Miller (MILLER 1768, Vol. 3) a zřetelně jej odlišil od dobře známého plicníku lékařského (*Pulmonaria officinalis*), popsáného již dříve C. Linném (a od dalších tehdy známých druhů). Mezi šesti jemu známými druhy plicníku jej výstižně (dvojazyčně) charakterizoval jako „*Pulmonaria maxima foliis quasi saccharo incrustatis. Greatest Lungwort with spotted leaves, as if they were incrustated with sugar*“¹¹, a dále uvádí, že má kopinaté listy s poloobjímavou bází vůči stonku a krátké květní kalichy.

Zmíněná u nás často pěstovaná a zplaňující skupina taxonů či kultivarů s výrazně skvrnitými listy však podle morfologických znaků neodpovídá zcela plicníku skvrnitému (*P. saccharata*)

¹⁰ Běžně je také (asi nesprávně) uváděn jako *P. saccharata* 'Majestee' – srovnej např. BIOLIB (2022), ROSTLINY.NET (2022), KAMEJKA.CZ (2022), ZAHRADNICTVÍ FLOS (2022). Velkou proměnlivost a s tím související atraktivitu celého rodu *Pulmonaria* pro zahradníky ilustruje široké pole okrasných kultivarů (viz např. HARDYPLANTS.COM 2022).

¹¹ Volně přeloženo „největší plicník se skvrnitými listy jakoby na povrchu pocukrovanými“.

popsanému Ph. Millerem, přičemž správné zařazení těchto taxonů je nejasné. Od botanického druhu *Pulmonaria saccharata* Mill. se liší již srdčitými přízemními listy a celkovou morfologií jsou více podobné plicníku lékařskému (*Pulmonaria officinalis*). Situace kolem plicníků se skvrnitými listy, u nás zjevně nepůvodních, je však mnohem složitější. Taxonů s nápadně skvrnitými listy bylo totiž rozlišeno z jižní Evropy více. KERNER (1878: 33–36 et tab. XI.) popsal z Alp a hor Apeninského poloostrova další samostatný druh *Pulmonaria vallisarsae*. Samotný Millerův druh byl později podroben systematické revizi (PUPPI & CRISTOFOLINI 1991). Ukázalo se, že byl zřejmě popsán na základě sběru z Belgie či Nizozemí, nikoliv z jižní části Evropy, a oproti podobným rostlinám, které rostou v rozsáhlé populaci v Itálii, vykazuje zjevné odlišnosti. Biosystematické studium živých rostlin i dokladových sběrů odhalilo, že přirozené rostoucí populace plicníků z různých částí střední a jižní Evropy, které jsou k druhu *P. saccharata* blízké (tj. jsou obdobného vzhledu a morfologie), vykazují značnou rozmanitost a mají mezi sebou různé vývojové vztahy, které byly doloženy morfologickým studiem i reprodukčními pokusy. Později byly proto z Itálie na základě odlišností od druhů *P. saccharata* a *P. vallisarsae* popsány další dva taxony: *Pulmonaria picta* a *P. apennina* (PUPPI & CRISTOFOLINI 1996). Nedávno však byla jejich taxonomická hodnota částečně přehodnocena (cf. LIU et al. 2022, WORLD FLORA ONLINE 2022). Taxonomická situace kolem nápadně skvrnitých plicníků z okruhu *Pulmonaria saccharata* Mill. dosud zřejmě není definitivně vyřešena a pravděpodobně ještě časem dozná změn.

Vraťme se k rostlinám, které jsou v České republice už dlouhou dobu pěstovány pod jménem *Pulmonaria saccharata* (plicník cukrový, p. skvrnitý) a úspěšně zde zplaňují. Od našich původních (tj. v přírodě rostoucích) taxonů je tento typ plicníku dobře odlišitelný především kombinací následujících znaků: (i) výrazně skvrnité letní listy (skvrny jsou obvykle bílé, alespoň kolem 5 mm v průměru – tedy větší než u domácích druhů rodu, a nápadně kontrastují se zelenou plochou čepele, v níž zaujímají až polovinu plochy), (ii) báze listové čepele pozdních („letních“) přízemních listů je srdčitá, někdy jen nevýrazně srdčitá nebo případně naznačeně sbíhavá (tj. nikoli zřetelně srdčitá) a (iii) květní kalichy mají žláznaté chlupy výrazně kratší než chlupy štětinovité. Tento typ běžně kvete (koruny jsou růžové až sytě fialové) a přináší plody s klíčovými semeny. Předběžné základní cytotoxonomické studium ale naznačuje, že přes dosti nápadnou odlišnost (a odlišitelnost) popisovaného „zahradního“ taxonu od ostatních druhů plicníků České republiky patrně nepůjde o zcela jednotný taxon (M. Hroneš in litt., 2021).

Je záhadou, proč výše popsáný typ (resp. skupina taxonů či kultivarů) není dosud zahrnován botanickou odbornou veřejností do květeny České republiky (cf. KRÍSA 2000, B. KRÍSA in KUBÁT ed. 2002: 523–524, DANIHELKA et al. 2012, PYŠEK et al. 2002, 2012a, PLADIAS 2022), ačkoliv o jeho existenci i zplaňování existují alespoň předběžné informace (cf. J. Hadinec & Jar. Rydlo in HADINEC et al. eds. 2004: 108 – dole). Dosud je tento výše popsáný typ s nápadně skvrnitými listy – přes zjevné morfologické odlišnosti od ostatních u nás rostoucích taxonů rodu *Pulmonaria* – zřejmě botaniky prostě obvykle považován za plicník lékařský (*P. officinalis* s. str.). Absence jakýchkoliv relevantních údajů o tomto typu plicníku v dosavadních květenách, enumeratiích a určovacích klíčích zřejmě souvisí s jeho všeobecným ignorováním domácí botanickou obcí při běžné terénní floristice. Snad má na to vliv i určitý menší zájem terénních botaniků o u nás tradičně pěstované okrasné rostliny s menším invazním potenciálem. Velkým problémem je však hlavně to, že pro tuto problematickou skupinu taxonů či kultivarů u nás neexistuje jméno (M. Hroneš in litt.). Floristické údaje o takových plicnicích tedy prakticky chybějí. Teprve v posledním vydání Klíče ke květeně České republiky lze nalézt petitem psanou poznámku o občasném pěstování a roztroušeném zplaňování taxonu uváděném jako „*Pulmonaria officinalis* agg. × *P. saccharata* Mill.“, a to na celém území České republiky (M. Hroneš & L. Koblrová in KAPLAN ed. 2019: 815). Kromě toho byl výskyt dosud nedostatečně známé skupiny taxonů či kultivarů plicníku naznačen v rozsáhlé práci věnující se zplaňování zahradních rostlin na

území České republiky (PERGL et al. 2016: appendix 2, No. 1536 ut *Pulmonaria saccharata*). Další informace o tomto v podstatě běžném, avšak problematickém typu plicníku v naší květeně se mi nepodařilo zjistit. Bylo by vhodné věnovat pozornost jeho výskytu a především zplanění (nejen) v České republice a sbírat doklady i živé rostliny pro jeho další studium.

Rumex maritimus (šřovík přímořský) [-, -, NA, -]

85. Kruš. hory, 5446b: **Svahová** u Boleboře (distr. Chomutov): podrobný popis lokality viz druh *Carex bohémica*, pouze ojedinělý výskyt (leg. V. Joza 30.IX.2022 MOST).

Jde o ojedinělý nález v celých Krušných horách (cf. PLADIAS 2022). Vzácný krátkodobý výskyt ve společenstvu obnaženého dna v mimořádně vysoko ležící lokalitě (815 m n. m.) sice formálně patří do okresu Chomutov, je však pouhých několik desítek metrů od hranice okresů Most a Chomutov. Nejbližší obcí jsou ve skutečnosti Rudolice v Horách, patřící pod město Hora Svaté Kateřiny na Litvínovsku.

V Květeně České republiky (KUBÁT 1990: 328), tj. zatím nejsoubornější kritické práci k tomuto druhu se píše: „v oreofytiku chybí“ a jako výškové maximum se zde uvádí: „Soběšice u Sušice, ca 650 m n. m.; menší množství údajů z území, kde nejsou vhodná stanoviště (především rybníky)“. U rybníku v lokalitě „V díře“ na katastru obce Svahová tedy může jít o nové výškové maximum pro Českou republiku. Budoucnost druhu na této lokalitě je však nejistá, neboť v listopadu roku 2022 byl rybník po celkové rekonstrukci hráze opět napuštěn.

Senecio inaequidens (starček úzkolistý) [-, -, NA, -]

4a. Loun. střed., 5548b: **Lužice**: zástavba nových rodinných domů na z. okraji obce, 0,76 km j. od kóty 336,6 (Vínice), křižovatka místních cest mezi domy č. p. 157 a 163, 50°29'37.54"N, 13°45'00.01"E, 248 m n. m., jediný mohutný ex. v hrubém čedičovém štěrku na okraji cesty (leg. V. Joza 5.VIII.2022 MOST, sebrána jen část rostliny).

První a zatím ojedinělý nález tohoto jihoafrického druhu v okrese Most (cf. JOZA 2008, M. Ducháček, P. Kocián & P. Kúr in KAPLAN et al. 2018, PLADIAS 2022).

Serratula tinctoria (srpice barvířská) [-, C4a, NT, regC4a]

2a. Žatec. Poohří, 5548c: **Polerady**: 0,30 km j. od soutoku Srpiny s Počeradským potokem na samém v. okraji aktivní pískovny firmy BEST, při levém břehu Počeradského potoka, 50°26'35.28"N, 13°40'51.51"E, 213 m n. m., několik desítek ex. v křovinách pod stromoadím topolů (leg. V. Joza & S. Eminger 19.VI.2019 MOST, photo S. Eminger – Obr. 8, leg. V. Joza & P. Zdvořák 30.VII.2019 PRC).

Starší nálezy z okresu Most:

2a. Žatec. Poohří, 5547b: **Bylany** (zaniklá obec): [deprese z. křižovatky silnice ze zaniklé obce do Vysokého Března s silnicí vedoucí do uhelného Lomu Vršany, 0,37 km z. od starého bylanského rybníka], 50°28'9.23"N, 13°35'44.12"E, 234 m n. m., rákosím a křovinami zarůstající mokřad (J. Novák 2004 in Novák, Moravec, Kaštovský & Mikolášová 2004 ex AOPK ČR 2022). – 2a. Žatec. Poohří, 5547d: **Polerady**: z. okraj obce, louka mezi pravým břehem Srpiny a pozemkem posledního domu, z. od hráze rybníka (leg. J. Sládek 1992 CHOM). – 2a. Žatec. Poohří (v blízkosti hranice s 4a. Loun. střed.), 5548a: **Zaječice**: [ca] 1,3 km sz. od středu vsi, okraj bažiny jz. od budovy Hořké Vody, mezi [Zaječickým] potokem a železniční tratí do Bečova (leg. J. Sládek 1981 CHOM); ibidem: Hořká Voda u Zaječíc, okraj bažiny jz. od stáčírny minerální vody poblíž železniční tratí k Bečovu (leg. J. Sládek 1981 LIT). – 4a. Loun. střed. (v blízkosti hranice s 2a. Žatec. Poohří), 5447d: **Most**:

[vrch] Resl [= Ressler, též Koňský vrch, vrcholová kóta 413], horní č.[ást] v. svahu pod lesem (leg. J. Sládek 1986 MOST). – 4a. Loun. střed., 5448c: **Želenice**: Želenický vrch, jz. úpatí (podrobněji viz JOZA 2017: 70, zde i další historické údaje z Mostecká).

Srpice barvířská je druh výrazně vázaný na půdy s kolísající hladinou podzemní vody v průběhu vegetační sezóny. Roste jak na střídavě podmáčených loukách, tak na příhodných lesních stanovištích – především v subkontinentálních doubravách na těžších půdách. V současnosti je na Mostecku vzácná, ačkoliv z tohoto území existuje řada floristických údajů, převážně však historických.

Nálezy doplňují výčet starších nálezů z blízkého okolí Mostu, který jsem uvedl již dříve (JOZA 2017). Sládkův 37 let starý sběr z vrchu Resl na západním okraji Mostu dosud nebyl publikován. Výskyt zde je ale i v současnosti pravděpodobný, ačkoliv dohledání druhu při poměrně široké lokalizaci bude ve velmi členitém a nepřehledném terénu vrchu dosti náročné. Další nález srpice barvířské doložený sběrem Jaromíra Sládka pochází z dnes již téměř zaniklého mokřadu pod minerálními prameny jímanými v lokalitě zvané Hořká voda severozápadně Zaječic. Sběr je z počátku jeho intenzivní floristické práce na Mostecku a později nebyl tento výskyt pravděpodobně potvrzen ani jím samotným, případně jím mohl být zapomenut, neboť J. Sládek tento údaj neuvádí ani v soupisu význačných druhů z této lokality ve své podrobné práci věnované květeně Mostecká (SLÁDEK 2005: lokalita č. 74). Přesto ale nelze v současnosti vyloučit výskyt srpice někde v širším prostoru Hořké vody, protože tam dosud roste řada druhů, které jsou z okolních mokřadních a halofytních lokalit dlouhodobě známé.

Další výše uvedená lokalita z okraje pískovny provozované firmou BEST u soutoku Srpiny a Počeradského potoka nedaleko Polerad (Obr. 8) nebyla dosud zřejmě známa. Nález představuje jistě jeden z posledních zbytků někdejší bohaté populace z doby před regulací (= kanalizací) říčky Srpiny a jejích přítoků, která probíhala na přelomu 19. a 20. století a přinesla zánik většiny slanisek v tomto povodí. DOMIN (1904: 89) popisuje částečně zrekultivované louky se střídavým režimem hladiny podzemní vody, kde rostly „místy celé plochy *Achillea Millefolium*, neb *Centaurea Jacea*, *Crepis biennis*, *Serratula tinctoria*, *Cirsium canum* [...], *Leontodon autumnalis* (místy převládá) a j.“. Podobně rostla srpice barvířská spolu s *Carex melanostachya*, *Cnidium dubium* a *Thalictrum lucidum* na posledních zbytcích slanisek u Černovic na Chomutovsku, zničených v druhé polovině 20. století povrchovou těžbou hnědého uhlí (ONDRÁČEK 2003: 32). Šlo vlastně o náhradní společenstva vzniklá degradací někdejších slanisek bohatých na celou řadu halofytů a dalších mokřadních druhů, dnes už vzácných až velmi vzácných jak v severozápadních Čechách, tak v celé České republice. S ohledem na uvedené nálezy by proto případné další zjištění tohoto druhu v povodí dolního toku Srpiny nebylo příliš překvapivé.

Stojí ještě za zmínku, že výskyt srpice barvířské ve fytogeografickém podokrese Žatecké Poohří (2a) není uváděn v Květeně České republiky (KŘISA 2004). I když je zde tento druh v současnosti dosti vzácný, opominutí tohoto fytochorionu při existenci více než 10 dokladů uložených v dostupných větších herbariových sbírkách (cf. P. Koutecký in KAPLAN et al. 2021) je nepochopitelné a zjevně svědčí o nepečlivosti autora zpracování rodu *Serratula*.

***Spergula arvensis* subsp. *arvensis* (kolenec rolní pravý) [-, -, NA, -]**

25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: trasa [nově položeného] plynovodu na sv. [lesnatém] svahu mezi obcí a Novou Vsí v Horách [její dolní částí], 1,05 km vjv. (k východu) od kóty 729 (Růžový vrch), 50°36'6.40"N, 13°27'26.90"E, 687 m n. m., kamenitý průsek v lese, ortorula,

narušená půda bez souvislé vegetace, vzácně (leg. V. Joza 27.VII.2020 MOST ut *Spergula arvensis*¹², not. V. Joza 18.VII.2021, sebraná rostlina se nedochovala).

Starší nálezy z okresu Most: (vše rev. Č. Ondráček, V. Joza)

3. Podkruš. pán., 5447a: **Horní Jiřetín:** louka u zsz. okraje obce (leg. J. Sládek 8.VI.1990 MOST). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347d: **Meziboří:** polní mez na západě obce, pospolitě, na okrese [Litvínov] [= severní polovina současného okresu Most] častěji (leg. B. Hulán 19.VIII.1957 MOST). – 25a. Krušn. podh. vl., [5446b]: **Nová Ves v Horách:** plevel na suchém kamenitém poli se zvětralou červenou rulou, [svah orientovaný] k jv. (leg. B. Hulán 17.VIII.1955 MOST, PRC). – 3. Podkruš. pán./25a. Krušn. podh. vl., [5347d]: **Litvínov VI:** údolí Ant.[onína] Zápotockého [= horní část údolí Poustevnického potoka sv. Litvínova], násep cesty pod přehradou, několik exemplářů, stanoviště slunné, vlhké, čerstvý násep ruly a žlutnice (leg. B. Hulán 19.IX.1962 MOST, No. MOST_001681 ut *Spergularia salina*).

Kolenec rolní pravý (*Spergula arvensis* subsp. *arvensis*) je v severozápadních Čechách udáván z řady míst (PLADIAS 2022). Květena České republiky (DVOŘÁK 1990: 78) u tohoto poddruhu výčet zjištěných fyto geografických okresů neuvádí, musíme se tedy spokojit s obecnou charakteristikou, podle níž má tento taxon růst „v celé ČR; v teplých územích termofytika roztroušeně až vzácně, v mezofytiku a v nižších polohách oreofytika hojně až obecně“. Podle dostupných údajů z druhé poloviny 20. století však kolenec rolní pravý rostl na Litvínovsku a Mostecku poměrně vzácně. Doložené nálezy z Litvínovska a Mostecka však jsou, s jedinou výjimkou¹³, už několik desítek let staré. Jde především o sběry Bedřicha Hulána, které jsou uloženy ve sbírce Oblastního muzea a galerie v Mostě (MOST). S tou však dosud téměř nikdo nepracoval; údaj v Květeně České republiky proto vznikl nejspíše na základě výše uvedeného sběru z PRC. Bedřich Hulán, který v letech 1955–1962 vytvořil obsáhlý herbář květeny Litvínovska (přesněji: tehdejšího okresu Litvínov), nepovažoval *Spergula arvensis* v tomto území za vzácný. Sám o tom (adnotatio ad schedam ex herbarium MOST, 1957) píše: „na okrese [Litvínov = v severní polovině současného okresu Most] častěji“, u další herbářové položky (MOST, 1955) pak uvádí „na horách [Litvínovska] hojněji, v podhůří méně, v okolí cest a na mezi“. Na jiném místě (HULÁN 1969: 90) pak k výskytu tohoto druhu na Litvínovsku uvádí pouze obecný údaj „méně často“.

Současný nález kolence rolního u Hory Svaté Kateřiny v trase nově budovaného plynovodu přes Krušné hory je v této části pohoří ojedinělý. Jiný výskyt kolence rolního na Litvínovsku či Mostecku v současnosti mi není znám. Přesto nejde o zcela překvapivý nález, neboť právě asi o 1 kilometr východněji v Nové Vsi v Horách sbíral Bedřich Hulán tento druh na kamenitém poli s [orto]rulovým podkladem (leg. B. Hulán 1955 PRC, sec. PLADIAS 2022, non vidi). Nález z roku 2020 je tedy v podstatě potvrzením výskytu po více než 60 letech.

Další sběry z tohoto území od jiných botaniků jsem nerevidoval, ale podle dosud nejpůlnější mapy druhu vytvořené na základě rozsáhlé databáze (Z. Kaplan in KAPLAN et al. 2021, cf. PLADIAS 2022, data zčásti revidoval Z. Kaplan) se zdá, že *Spergula arvensis* subsp. *arvensis* v této části severozápadních Čech rostl řídko roztroušeně, přičemž jeho sběry pocházejí hlavně ze 70. let 20. století. Podle mých zkušeností je dnes přinejmenším na Mostecku a Litvínovsku i v kontaktních územích velmi vzácný. Na tento fyto geograficky regionálně zajímavý taxon upozorňují také proto, že lokalit s pro něj příhodnými stanovišti ubývá. Bylo by tedy vhodné v této části severozápadních Čech věnovat větší

¹² V době sběru nebyly rostliny plodné; nebylo je tedy možné určit do úrovně poddruhu.

¹³ Mariánské Radčice: předpolí Lomu Bílina v prostoru bývalých Libkovic ca 2,6 km sv. od Mariánských Radčic [...] (J. Rydlo & Z. Hroudová 2011 PRA, sec. PLADIAS 2022, non vidi). Nedlouho po tomto sběru lokalita zanikla v důsledku postupující těžby uhlí, výskyt v okolí je však stále možný.

pozornost floristice kamenitých polí na substrátech s kyselou reakcí, stejně jako průzkumu narušených okrajů cest a navážek apod. Každý další případný nález *Spergula arvensis* je žádoucí dokládat sběrem.

V sousedním Sasku je tento druh vzácný, případně asi není rozlišován od *S. arvensis* subsp. *sativa*. V Sasku roste *S. arvensis* téměř ve všech základních mapovacích polích středoevropské sítě (cf. HARDTKE & IHL eds. 2000, FLORAWEB 2022).

***Telekia speciosa* (kolotočnick ozdobný) [-, -, NA, -]**

25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Svaté Kateřiny**: u kostela sv. Kateřiny v ul. Růžový vrch, 0,4 km ± sz. kóty 729 (Růžový vrch), v horní části obce, 50°36'18,55"N; 13°26'16,16"E, 702 m n. m., mnoho desítek zplanělých ex. v okraji pěstovaných křovin i v sečeném trávníku před j. stěnou kostela (leg. et photo V. Joza 30.VII.2020 – Obr. 9, not. V. Joza VI.2019–IX.2022).

Kolotočnick ozdobný (*Telekia speciosa*) je atraktivní druh původní v horách východní a jihovýchodní Evropy a přilehlé části západní Asie (KAPLAN 2004). V kontextu celé České republiky je dlouhodobě považován za invazní druh (PYŠEK et al. 2002, 2012a). Naše znalosti o jeho výskytu v Krušných horách se teprve postupně doplňují. V Květeně České republiky (KAPLAN 2004) je uveden výskyt z Litvínova (25a. Krušnohorské podhůří vlastní) a obecně pak z hřebenové části Krušných hor (85. Krušné hory), zatímco v současnosti – tedy o necelých 20 let později – je znám již z většiny základních kvadrantů středoevropského mapování v celém pohoří (PLADIAS 2022)¹⁴. Každý údaj o zplanění, případně i o pěstování bude proto vhodné zaznamenávat.

Nález poměrně bohaté skupiny rostlin v intravilánu Hory Svaté Kateřiny (Obr. 9) doplňuje jeho dosud známé druhotné rozšíření v této části Čech. Populace vznikla pravděpodobně zplaněním z blízké výsadby mezi domy č. p. 74 a 76, a přes pravidelné sečení trávníku se každoročně rozrůstá. Z širšího okolí této lokality mi není žádné další zplanění kolotočnicku ozdobného známo, z hřebenových partií východních Krušných hor je ale takových lokalit v posledních desetiletích uváděno hned několik, přičemž jistě nebyly podchyceny všechny výsadby z zplanění. Jde se o výskyt v Načetíně a Kalku na Chomutovsku a Moldavě a Mikulově na Teplicku, které všechny významně přesahují 700, resp. 800 m n. m. (Z. Kaplan in KAPLAN et al. 2019, cf. PLADIAS 2022). Tento druh byl s oblibou pěstován na zahrádkách původních německých obyvatel této části Sudet a dnes je tomu stejně tak. Vůči zdejším přírodním podmínkám je odolný a snadno zplaňuje, určitě lze tedy očekávat doplnění dalších takových nálezů.

Poděkování

Jsem velmi vděčný Pavlovi Zdvořákovi za pečlivou revizi předtiskové verze článku a za ochotné doplnění svých nepublikovaných údajů. Stanislavu Emingrovi (Most) a Heleně Jozové (Hora Svaté Kateřiny) děkuji za pomoc při terénní dokumentaci lokalit několika taxonů, prvně jmenovanému také za poskytnutí fotografie. Kateřině Šumberové (Brno) a Zdence Hroudové (Průhonice) děkuji za informace k rozšíření a ekologii *Cyperus fuscus*, Michalu Hronešovi (Olomouc) za konzultaci a poskytnutí těžko dostupné literatury k rodu *Pulmonaria*, Magdalene

---

¹⁴ V tomto kontextu je kartogram uvedený v komplexním shrnutí problematiky rostlinných invazí v České republice (PYŠEK et al. 2012b: 627, fig. 12) vyloženě matoucí, neboť kolotočnick ozdobný není v celých Krušných horách vůbec zaznamenán. Tato práce je přinejmenším při zpracování rozšíření tohoto taxonu zjevně založena na slabém souboru dat, neboť opomíjí i data publikovaná v Květeně České republiky o 8 let dříve (KAPLAN 2004), nehledě na četné doklady z herbářových sbírek. Zde uvedená síťová mapa rozšíření kolotočnicku je tedy bohužel velmi děravá a značně zkresluje skutečnost – nejen v Krušných horách. (Otázka je, zda byly další taxony zpracovány kvalitněji.)

Jozové pak za bližší informace ke zplanění *Pulmonaria officinalis* agg. Janu Štěpánkovi (herbáře PRA) a Janě Jičínské (herbáře PR) děkuji za snahu dohledat položku *Aesculus ×carnea*. Nemalý dík patří také týmu, který po řadu let připravuje komplexní materiály ke květeně cévnatých rostlin České republiky v rámci databanky Pladias, které jsem mohl využít pro podrobnější srovnání se zde publikovanými údaji.

Literatura

- ANONYMUS (1980): *Katalog rostlin. Koniferové školky Žehušice*. – Krajská organizace pro rozvoj veřejné zeleně v Žehušicích, Žehušice. 148 pp.
- ANONYMUS (2013): *Vyhlasška č. 395/1992 Sb. Ministerstva životního prostředí České republiky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů*. [aktuální k 15. 7. 2013]
- AOPK ČR (2022): *Nálezová databáze ochrany přírody*. [On-line: <https://portal.nature.cz/nd/>. Použito 22. 9. 2022]
- BUBÁK F. (1892): Vrch Milá. – *Vesmír*, Praha, 21 (7): 75–76.
- BURIAN T. (2010): Floristické poznámky z Ústeckého kraje. – *Severočeskou přírodou*, Ústí nad Labem, 41: 125–144.
- CABI (2022): *CABI Compendium Invasive Species*. [On-line: <https://www.cabidigitallibrary.org/product/qi>. Použito 18. 4. 2022]
- CENIA (2022): *Národní geoportál INSPIRE. GeoPortal. Mapy*. Ortofotomapa (50. léta). [On-line: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map?permalink=d9b93e49d4b04ace21eccd4fca07e39b>. Použito 14. 2. 2022]
- ČELAKOVSKÝ L. (1890–1891, 1893): Flora von Oesterreich-Ungarn. – Böhmen. – *Oesterreichische botanische Zeitschrift*, Wien, 40: 315–319 (1890), 41: 69–73, 310–313 (1891), 43: 143–147 (1893).
- DANIHELKA J., CHRTEK J. jun. & KAPLAN Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – *Preslia*, Praha, 84: 647–811.
- DOMIN K. (1904): *České Středohoří. Studie fyto geografická*. – Jubilejní fond Královské české společnosti nauk, Praha. 16: 1–248 + 5 fig.
- DOMIN K. (1907): *Rudohoří a pruh podrudohorský. Studie fyto geografická*. – In: Archiv pro přírodovědecké prozkoumání Čech, Vol. 12 (5): 1–137 + 5 fig. F. Řivnáč, Praha.
- DVOŘÁK F. (1990): Spergula L. – koleneč. – In: Hejný S., Slavík B., Hrouda L. & Skalický V. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 2*: 76–81. Academia, Praha.
- EHRENDORFER F. & HAMANN U. (1965): Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa. – *Berichte der Deutschen botanischen Gesellschaft*, Stuttgart, 78 (1): 35–50.
- FILIPOVÁ L., KUBÁT K. & MACHOVÁ I. (2014): Vzácné a ohrožené druhy rostlin na výsypkách a hydrologicky rekultivovaných plochách v okolí Mostu. – *Severočeskou přírodou*, Ústí nad Labem, 46: 83–89.
- FLORAWEB (2022): *FloraWeb – Daten und Informationen zu Wildpflanzen und zur Vegetations Deutschlands*. [On-line: <https://floraweb.de/index.html>. Použito 24. 9. 2022]
- GRULICH V. (2012): Red list of vascular plants of the Czech Republic. 3rd edition. – *Preslia*, Praha, 84: 631–645.
- GRULICH V. (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. – *Příroda*, Praha, 35: 75–132.
- GUIMPEL F., OTTO F. & HAYNE F. G. (1820): *Abbildung der fremden, in Deutschland ausdauernden Holzarten für Forstmänner[,] Gartenbesitzer u.[nd] für Freunde der Botanik*. – Editio propria, Berlin. Pp. 21–28 + tab. 19–24.
- GUPTA T. (2014): *BBC News: Buddleia: The plant that dominates Britain's railways*. [On-line: <https://www.bbc.com/news/magazine-28196221>. Použito 18. 4. 2022.]
- HADINEC J., LUSTYK P. & PROCHÁZKA F. [eds.] (2004): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. III. – *Zprávy České botanické společnosti*, Praha, 39 (1): 63–130.
- HARDTKE H. J. & IHL A. [eds.] (2000): *Atlas der Farn- und Samenpflanzen Sachsens*. – In: Materialien zu Naturschutz und Landschaftspflege. Sächsisches Landesamt für Umwelt und Geologie, Dresden. 806 pp.
- HARDYPLANTS.COM (2022): *Www.hardyplants.com. Pulmonaria*. [On-line: <https://www.hardyplants.com/Pulmonar.htm>. Použito 14. 9. 2022]
- HEJNÝ S. (1960): *Ökologische Charakteristik der Wasser- und Sumpfpflanzen in den slowakischen Tiefebene (Donau- und Theissgebiet)*. – Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. 491 pp.

- HULÁN B. (1969): Dvouděložné rostliny Litvínovska. – *Mostecko-Litvínovsko – regionální studie*, Most, ser. natur., 6: 87–100.
- CHRTKOVÁ A. & BĚLOHLÁVKOVÁ R. (1995): Lathyrus L. – hrachor. – In: Slavík B., Smejkal M., Dvořáková M. & Grulich V. [eds.], *Květena České republiky*, Vol. 4: 416–437. Academia, Praha.
- CHYTRÝ M., HANZELKA P. & KACEROVSKÝ R. [eds.] (2010): *Botanické zahrady a arboreta České republiky*. – Academia et Unie botanických zahrad České republiky, Praha. 405 pp.
- CHYTRÝ M. [ed.] (2009): *Vegetace České republiky*. Vol. 2. *Ruderální, plevelová, skalní a suťová vegetace*. – Academia, Praha. 522 pp.
- CHYTRÝ M. [ed.] (2011): *Vegetace České republiky*, Vol. 3. *Vodní a mokřadní vegetace*. – Academia, Praha. 828 pp.
- CHYTRÝ M. [ed.] (2013): *Vegetace České republiky*, Vol. 4. *Lesní a křovinná vegetace*. – Academia, Praha. 552 pp.
- CHYTRÝ M., DANIHELKA J., KAPLAN Z., WILD J., HOLUBOVÁ D., NOVOTNÝ P., ŘEZNIČKOVÁ M., ROHN M., DŘEVOJAN P., GRULICH V., KLIMEŠOVÁ J., LEPŠ J., LOSOSOVÁ Z., PERGL J., SÁDLO J., ŠMARDA P., ŠTĚPÁNKOVÁ P., TICHÝ L., AXMANOVÁ I., BARTUŠKOVÁ A., BLAŽEK P., CHRTEK J. JR., FISCHER F. M., GUO W.-Y., HERBEN T., JANOVSKÝ Z., KONEČNÁ M., KÜHN I., MORAVCOVÁ L., PETŘÍK P., PIERCE S., PRACH K., PROKEŠOVÁ H., ŠTECH M., TĚŠITEL J., TĚŠITELOVÁ T., VEČEŘA M., ZELENÝ D. & PYŠEK P. (2021): *Pladias database of the Czech flora and vegetation*. – *Preslia*, Praha, 93: 1–87.
- JOZA V. (2008): Přehled výskytu starčku úzkolistého (*Senecio inaequidens*) v České republice. – *Muzeum a současnost*, Roztoky, ser. natur., 23: 201–210.
- JOZA V. (2014): Příspěvek ke květeně Teplicka. – *Zprávy a studie Regionálního muzea v Teplicích*, Teplice, 30: 163–177.
- JOZA V. (2016): Příspěvek ke květeně Teplicka II. – *Zprávy a studie Regionálního muzea v Teplicích*, Teplice, 31: 137–146.
- JOZA V. (2017): Příspěvek ke květeně Mostecka a Litvínovska (severozápadní Čechy) I. – *Sborník Oblastního muzea v Mostě*, Most, ser. natur., 38/2016: 64–72.
- JOZA V. (2018): Příspěvek ke květeně Mostecka a Litvínovska (severozápadní Čechy) II. – *Sborník Oblastního muzea v Mostě*, Most, ser. natur., 39/2017: 87–97.
- JOZA V. (2020): Příspěvek ke květeně Mostecka a Litvínovska (severozápadní Čechy) III. – *Sborník Oblastního muzea v Mostě*, Most, ser. natur., 40/2020: 28–42.
- JOZA V. & ONDRÁČEK Č. (2008): Inventarizační průzkum EVL Zlatník – Želenický vrch. – Ms., 31 pp. + 1 mappa. [Depon. in: AOPK ČR, Praha et Ústí nad Labem]
- KAMEJKA.CZ (2022): *Kamejka.cz. Pulmonaria saccharata – Plicník skvřnitý*. [On-line: <http://kamejka.cz/produkt/pulmonaria-saccharata-plicnik-skvrcnyty/>. Použito 14. 9. 2022]
- KAPLAN Z. (2004): *Telekia Baumg. – kolotočník*. – In: Slavík B., Štěpánková J. & Štěpánek J. [eds.], *Květena České republiky*, Vol. 7: 85–86. Academia, Praha.
- KAPLAN Z., DANIHELKA J., ŠTĚPÁNKOVÁ J., EKRT L., CHRTEK J. JUN., ZÁZVORKA J., GRULICH V., ŘEPKA R., PRANČL J., DUCHÁČEK M., KÚR P., ŠUMBEROVÁ K. & BRŮNA J. (2016): Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part 2. – *Preslia*, Praha, 88: 229–322 + appendix.
- KAPLAN Z., DANIHELKA J., KOUTECKÝ P., ŠUMBEROVÁ K., EKRT L., GRULICH V., ŘEPKA R., HROUDOVÁ Z., ŠTĚPÁNKOVÁ J., DVOŘÁK V., DANČÁK M., DŘEVOJAN P. & WILD J. (2017): Distribution of vascular plants in the Czech Republic. Part 4. – *Preslia*, Praha, 89: 115–201 + appendix.
- KAPLAN Z., DANIHELKA J., CHRTEK J. JUN., PRANČL J., DUCHÁČEK M., EKRT L., KIRSCHNER J., BRABEC J., ZÁZVORKA J., TRÁVNÍČEK B., DŘEVOJAN P., ŠUMBEROVÁ K., KOCIÁN P., WILD J. & PETŘÍK P. (2018): Distribution of vascular plants in the Czech Republic. Part 7. – *Preslia*, Praha, 90: 425–531 + appendix.
- KAPLAN Z., DANIHELKA J., CHRTEK J. JUN., ZÁZVORKA J., KOUTECKÝ P., EKRT L., ŘEPKA R., ŠTĚPÁNKOVÁ J., JELÍNEK B., GRULICH V., PRANČL J. & WILD J. (2019): Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part. 8. – *Preslia*, Praha, 91: 257–368 + appendix [On-line: https://www.preslia.cz/mapy/Telekia_speciosa_report.pdf].
- KAPLAN Z., DANIHELKA J., DŘEVOJAN P., ŘEPKA R., KOUTECKÝ P., GRULICH V. & WILD J. (2021): Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part 10. – *Preslia*, Praha, 93: 255–304 + appendix.
- KERNER A. (1878): *Monographia Pulmonariarum*. – *Librairie academicae Wagnerianae*, Oeniponte [Innsbruck]. 52 pp. + 13 tab.

- KIRSCHNER J. et al. (2002): Juncaceae 1: Rostkovia to Luzula. – In: Orchard A., Bleyerveen J., Wilson A. J. G. & Kuchlmayr B. [eds.], *Species plantarum: flora of the world, Vol. 6: 1–237*. Australian Biological Resources Study, Canberra (Australia).
- KRAHULEC F. & DUCHOSLAV M. (2010): Allium L. – česnek. – In: Štěpánková J., Chrtek J. jun. & Kaplan Z., *Květena České republiky, Vol. 8: 647–677*. Academia, Praha.
- KŘÍSA B. (2000): Pulmonaria L. – plicník. – In: Slavík B., Chrtek J. jun. & Štěpánková J. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 6: 194, 196–200*. Academia, Praha.
- KŘÍSA B. (2004): Serratula L. – srpice. – In: Slavík B., Štěpánková J. & Štěpánek J. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 7: 423–425*. Academia, Praha.
- KUBÁT K. (1990): Rumex L. – šťovík. – In: Hejný S., Slavík B., Hrouda L. & Skalický V. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 2: 311–332*. Academia, Praha.
- KUBÁT K. [ed.] (2002): *Klíč ke květeně České republiky*. – Academia, Praha. 928 pp.
- LIU L., ASTUTI G., COPPI A. & PERUZZI L. (2022): Different chromosome numbers but slight morphological differentiation and genetic admixture among populations of the *Pulmonaria hirta* complex (Boraginaceae). – *Taxon*, 71 (5): 1025–1043.
- MILLER P. (1768): *The Gardeners Dictionary [...]*. – Ed. 8, editio propria, London. [860] pp. [*Pulmonaria* – Vol. 3]
- NOWÁK A. (sine dato [před 1923]) *Flora Pontica [recte Pontensis]*. – Ms., 20 pp. [J. L. Enge rescribit; depon. in: Oblastní muzeum a galerie v Mostě]
- ONDRÁČEK Č. (1992): Příspěvek ke květeně severozápadních Čech II. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 26: 31–34.
- ONDRÁČEK Č. (2003): K výskytu a záchraně *Cnidium dubium* (Schkuhr) Thell. a *Carex melanostachya* Bieb. ex Willd. na Chomutovsku. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 35: 31–39.
- ONDRÁČEK Č. [ed.] (2019): *Ohrožené rostliny Ústeckého kraje. Červený seznam Ústeckého kraje a komentáře k vybraným taxonům*. – Ústecký kraj, Ústí nad Labem. 224 pp.
- ONLINE ATLAS OF THE BRITISH AND IRISH FLORA (2022): *Online atlas of the British and Irish Flora. Biological records centre*. [On-line: <https://plantatlas.brc.ac.uk/>. Použito 18. 4. 2022]
- PERGL J. et al. (2016): Dark side of the fence: ornamental plants as a source of wild-growing flora in the Czech Republic. – *Preslia*, Praha, 88: 163–184 + appendix. [On-line: <https://www.preslia.cz/article/76>]
- PLADIAS (2022): PLADIAS. Databáze české flóry a vegetace. [On-line: <https://pladias.cz/>. Použito 20. 9. 2022]
- POWO (2022): *Plants of the World Online*. Facilitated by the Royal Botanic Gardens Kew. [On-line: <http://plantsoftheworldonline.org/>. Použito 10. 3. 2022]
- PUPPI G. & CRISTOFOLINI G. (1991): Sul significato del binomio *Pulmonaria saccharata* Miller [On the correct interpretation of the name *Pulmonaria saccharata* Mill.]. – *Webbia*, Firenze (Italy), 45 (2): 221–234.
- PUPPI G. & CRISTOFOLINI G. (1996): Systematics of the complex *Pulmonaria saccharata*-P. *vallarsae* and related species (Boraginaceae). – *Webbia*, Firenze (Italy), 51 (1): 1–20.
- PYŠEK P., DANIHELKA J., SÁDLO J., CHRTEK J. JUN., CHYTRÝ M., JAROŠÍK V., KAPLAN Z., KRAHULEC F., MORAVCOVÁ L., PERGL J., ŠTAJEROVÁ K. & TICHÝ L. (2012a): Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns. – *Preslia*, Praha, 84: 155–255.
- PYŠEK P., CHYTRÝ M., PERGL J., SÁDLO J. & WILD J. (2012b): Plant invasions in the Czech Republic: current state, introduction dynamics, invasive species and invaded habitats. – *Preslia*, Praha, 575–629.
- PYŠEK P., SÁDLO J. & MANDÁK B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. – *Preslia*, Praha, 74: 97–186.
- ROTH A. (1857): Verzeichniss derjenigen Pflanzen, die bisher in dem böhmischen Erzgebirge und in der Gegend von Rothenhaus und Umgebung aufgefunden worden sind. – *Oesterreichisches botanisches Wochenblatt*, Wien, 7: 39–41, 47–48, 54–55, 71, 79–81, 89–90, 97–98, 104–105, 113–115, 119–121, 129–131, 137–139, 143–144, 152–154, 161–163, 169–170, 177–178, 183–185, 193–195, 200–202, 210–212, 217–218, 224–226, 232–234, 240–241, 248–251, 256–257, 265–267, 272–274, 281–283, 289–290.
- ROYAL HORTICULTURAL SOCIETY (2022): *RHS - Royal Horticulture Society. Pulmonaria 'Majesté'. Lungwort 'Majesté'*. [On-line: <https://www.rhs.org.uk/plants/129587/pulmonaria-majest/details>. Použito 22. 9. 2022]

- REUSS A. [E.] (1867): Botanische Skizze der Gegend zwischen Kommatou, Saaz, Raudnitz und Tetschen. – In: Löschner [J. W.] [red.], *Beiträge zur Balneologie, Vol. 2 (Teplitz und die benachbarten Curorte)*: 129–232. Ed. H. Dominicus, Prag – Carlsbad.
- ROSTLINY.NET (2022): *Rostliny.net. Pulmonaria saccharata (Plicník skvrnitý/P. cukrový)*. [On-line: https://www.rostliny.net/rostlina/Pulmonaria_saccharata#Y7LoJ3Z070. Použito 14. 9. 2022]
- RYDLO JAR. & HROUDOVÁ Z. (2011): Příspěvek k poznání současné vegetace vodních makrofyt v okolí bývalých Libkovic. – *Muzeum a současnost, Roztoky, řada přírodovědná*, 26: 59–70.
- ŘEPKA R. & GRULICH V. (2014): *Ostřice České republiky. Terénní obrazový průvodce*. – Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně, Brno & Český svaz ochránců přírody ZO Hořepník, Prostějov. 208 pp.
- SKALICKÝ V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S., Slavík B., Chrtek J., Tomšovic P. & Kovanda M. [eds.], *Květena České socialistické republiky, Vol. 1*: 103–121. Academia, Praha.
- SKOŘEPA J. (1976): Příspěvek k floristice západní části Severočeského kraje. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 7: 81–83.
- SLÁDEK J. (2005): *Rostliny Mostecka*. – Statutární město Most, Most. 44 pp. + 1 mappa.
- SLAVÍK B. & TOMŠOVIC P. (1997): *Libanotis Zinn – žebřice*. – In: Slavík B., Chrtek J. jun. & Tomšovic P. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 5*: 360–362. Academia, Praha.
- SLAVÍKOVÁ Z. (2000): *Ajuga L. – zběhovce*. – In: Slavík B., Chrtek J. jun. & Štěpánková J. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 6*: 557–561. Academia, Praha.
- SOJÁK J. (1968): Rozšíření plemen *Allium ursinum* L. v Československu. – *Preslia*, Praha, 40: 294–300 + 1 mappa.
- SUTORÝ K. (2004): *Onopordum L. – ostropeš*. – In: Slavík B., Štěpánková J. & Štěpánek J. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 7*: 419–420. Academia, Praha.
- ŠTIKA O. [F.] (1857): Kurze Uibersicht der Phanerogamen aus der nächsten Umgebung der Stadt Brüx. – *Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums zu Brüx für das Schuljahr 1857*, Brüx, 1857: 1–25.
- ŠVANKMAJER J. (1992): Příspěvek ke květeně Šumného dolu u Litvínova. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 26: 5–16.
- ŠVANKMAJER J. (2008): Materiály z floristického kurzu Severočeské pobočky ČBS [28. 6. – 2. 7. 2003] v širším okolí Litvínova. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 39: 85–89.
- THIERS B. M. (2022): *Index Herbariorum*. [On-line: <http://sweetgum.nybg.org/science/ih/>. Použito 13. 10. 2022]
- THE PLANT LIST (2013): *The Plant List. A working list of all plant species*. Version 1.1. [On-line: <http://www.theplantlist.org/>. Použito 13. 11. 2021]
- TREES AND SHRUBS ONLINE (2022): *International Dendrology Society. Trees and Shrubs Online*. [On-line: <https://treesandshrubsonline.org>. Použito 15. 11. 2022]
- TUTIN T. G. et al. [eds.] (1972): *Flora Europaea, Vol. 3. Diapensiaceae to Myoporaceae*. – Cambridge University Press, Cambridge. Pp. 1–370.
- WILD J., KAPLAN Z., DANIHELKA J., PETŘÍK P., CHYTRÝ M., NOVOTNÝ P., ROHN M., ŠULC V., BRŮNA J., CHOBOT K., EKRT L., HOLUBOVÁ D., KNOLLOVÁ I., KOCIÁN P., ŠTECH M., ŠTĚPÁNEK J. & ZOUHAR V. (2019): Plant distribution data for the Czech Republic integrated in the Pladias database. – *Preslia*, Praha, 91: 1–24.
- WORLD FLORA ONLINE (2022): *WFO. The World Flora Online. An Online Flora of All Known Plants*. [On-line: <http://www.worldfloraonline.org/>. Použito 24. 11. 2022]
- ZAHRADNICTVÍ FLOS (2022): *Zahradnictví Flos. Plicník skvrnitý 'Majestee'*. [On-line: <https://www.zahradnictvi-flos.cz/pulmonaria-saccharata-majestee-plicnik-majestee.html>. Použito 14. 9. 2022]

Obr. 1. Okrasná odrůda zběhovce plazivého (*Ajuga reptans* 'Atropurpurea') v občas sečeném trávníku v Koporeči na návsi. Foto V. Joza 2020.

Fig. 1. The ornamental variety of Bugle (*Ajuga reptans* 'Atropurpurea') in occasionally mowed grass in the village green in Koporeč village. Photo by V. Joza 2020.

Obr. 2. Porost česneku medvědího (*Allium ursinum*) v javorové bučině v Mariánském údolí v Krušných horách nad Horním Jiřetínem. Foto V. Joza 2021.

Fig. 2. The Ramsons (*Allium ursinum*) growth in maple-beech forest in the Mariánské údolí valley in the Krušné hory Mts. above Horní Jiřetín town. Photo by V. Joza 2021.

Obr. 3. Komule Davidova (*Buddleja davidii*). Mladá rostlina sebraná v Litvínově ve Vodní ulici. Herbářová položka ze sbírky Oblastního muzea a galerie v Mostě (MOST, leg. V. Joza 2022). 297 × 420 mm. Foto V. Joza 2022.

Fig. 3. Butterfly-bush (*Buddleja davidii*). Young plant collected in the Vodní street in Litvínov town. Herbarium specimen from the collection of the Regional Museum and Gallery in Most (MOST, leg. V. Joza 2022). 297 × 420 mm. Photo by V. Joza 2022.

Obr. 4. Ostřice česká (*Carex bohemica*). Detail květenství rostliny sebrané v rybníce na Telčském potoce poblíž Rudolic v Horách (Krušné hory). Foto V. Joza 2022.

Fig. 4. Bohemian Sedge (*Carex bohemica*). The detail of inflorescence in a plant collected in the pond placed on the Telčský stream near Rudolice v Horách settlement (Krušné hory Mts.). Photo by V. Joza 2022.

Obr. 5. Šáchor hnědý (*Cyperus fuscus*) u Mariánských Radčic. (a) Rostlina na dočasně obnaženém dně zatopené propadliny po hnědohuhelném dolu a (b) detail květenství. Foto V. Joza 2020.

Fig. 5. Brown Galingale (*Cyperus fuscus*) near Mariánské Radčice village. (a) The plant growing on the temporarily exposed bottom of the drainless water reservoir in the place of the former brown coal mine, and (b) the detail of the inflorescence. Photo by V. Joza 2020.

Obr. 6. Bika lesní (*Luzula sylvatica*) u silnice z Hory Svaté Kateřiny do Malého Hájě v Krušných horách: (a) celkový pohled a (b) detail rostliny. Foto V. Joza 2020.

Fig. 6. Great Wood-rush (*Luzula sylvatica*) alongside a road leading from Hora Svaté Kateřiny town to Malý Háj settlement in the Krušné hory Mts. (a) General view of the plant and (b) the detail of the other one. Photo by V. Joza 2020.

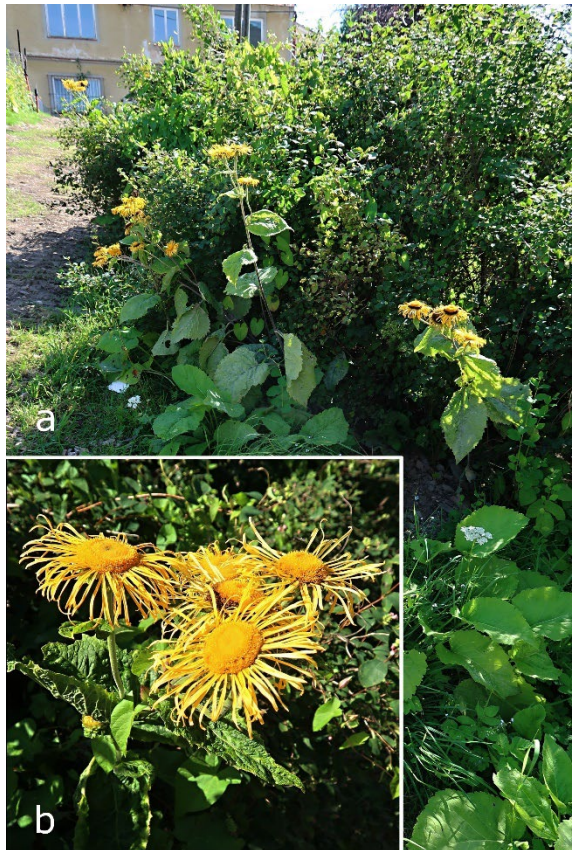
Obr. 7. Ostropes trubil (*Onopordum acanthium*) u Hory Svaté Kateřiny v Krušných horách. (a) Celkový pohled na lokalitu a (b) detail vitálních mladých rostlin. Foto V. Joza 2020.

Fig. 7. Cotton Thistle (*Onopordum acanthium*) near Hora Svaté Kateřiny town in the Krušné hory Mts. (a) General view of the locality and (b) the detail of the vigorous young plants. Photo by V. Joza 2020.

Obr. 8. Srpice barvířská (*Serratula tinctoria*) u Počeradského potoka poblíž Polerad. Detail květenství. Foto S. Emingr 2019.

Fig. 8. Saw-wort (*Serratula tinctoria*) by the Počeradský stream near Polerady village. The detail of inflorescence. Photo by S. Emingr 2019.

Obr. 9. Kolotočnik ozdobný (*Telekia speciosa*) v intravilánu Hory Svaté Kateřiny v Krušných horách: **(a)** skupina zplanělých rostlin, **(b)** detail rostliny. Foto V. Joza 2020.

Fig. 9. Yellow Oxeye (*Telekia speciosa*) in an urban area of Hora Svaté Kateřiny town in Krušné hory Mts. **(a)** Group of wild-growing plants, **(b)** the detail of the plant. Photo by V. Joza 2020.